

bservant 24

Jaargang 16, 29 februari 1996

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg • Redactieadres: Postbus 616, 6200 MD Maastricht • tel. 043-3883174

Inhoud

pagina 3

Arbeidsmarkt voor economen onderzocht. Psychologie krijgt 'facultaire' organisatie. Nieuw hoofd PZ.

pagina 4

De bestuursbeurzen lijken zonder problemen verdeeld tussen de student-bestuursders

pagina 7

Proefschrift 'Ontstaan en ontwikkeling van het nieuwe Burgerlijk Wetboek' valt in de prijzen

pagina 9

Alles over liefde, relaties en ongelukkige mensen

pagina 15

Nederlands Studenten Kamerkoor in Maastricht

pagina 16

"Is julle nou die twee kaaskoppe"

College van bestuur wil cultuuromslag, maar zegt niet hoe

Universiteit moet 'tot in de vezels' kwaliteitsbewust worden

Het college van bestuur moet zich er voor inspannen dat het 'kwaliteitsmanagementplan' dat volgende week door de universiteitsraad wordt behandeld, een breder draagvlak krijgt dan nu. Het zal ook meer aandacht moeten besteden aan de 'cultuuromslag' die nodig is om deze universiteit kwaliteitsbewuster te maken.

Dat vond de U-raadscommissie voor onderwijs, wetenschap en maatschappelijke dienstverlening, die afgelopen maandag de jongste versie van het 'kwaliteitsmanagementplan' besprak. Elke universiteit dient over een dergelijk plan te beschikken om in aanmerking te komen voor gelden uit het zogeheten studeerbaarheidsfonds van minister Ritzen. Landelijk is er 200 miljoen gulden beschikbaar; de RL verwacht daarvan 8 miljoen te kunnen krijgen mits de projecten die zij indient, de toets der kritiek van een speciaal daarvoor in het leven geroepen commissie kunnen doorstaan. De acht miljoen wordt over drie jaar gespreid. De faculteiten kunnen elk jaar projectvoorstellen indienen, die vervolgens door de U-raad moeten worden goedgekeurd. Voor de eerste tranche zal dat eind maart gebeuren. De interne verdeling van de acht miljoen is ook al geregeld, althans in de vorm van trekkingsrechten.

Zes faculteiten (inclusief de commissie psychologie) krijgen negen ton, alleen algemene wetenschappen moet met drie ton tevreden zijn. Verder wordt zes ton uitgetrokken voor het Electraproject (informatie- en communicatietechnologie in het onderwijs), en 1,7 miljoen voor faculteitsoverschrijdende activiteiten waarbij bijvoorbeeld ook diensten als de universiteitsbibliotheek betrokken zijn.

Voordat echter de facultaire projectvoorstellen in de raad worden behandeld, zal in de vergadering van 7 maart aanstaande het kwaliteitsmanagementplan (KMP) ter tafel komen. Het plan beoogt aan te geven op welke manier deze universiteit zorg draagt voor een zo hoog mogelijke kwaliteit van het onderwijs. In de nota wordt de verantwoordelijkheid voor de onderwijskwaliteit uitdrukkelijk bij de faculteiten gelegd. De centrale bestuurlijke instanties (college van bestuur, universiteitsraad) gebruiken het KMP als raamwerk waarbinnen de kwaliteitszorg plaats moet vinden. Voor een deel gaat het daarbij om de organisatorische inbedding: wie controleert en rapporteert wat, waar, op welk moment en met welke gevolgen. Daarvoor dient een 'kwaliteitscyclus' in het leven geroepen te worden waarin doelen worden gesteld, de uitvoering ervan wordt bewaakt en verbeteringen worden gerealiseerd. Dit aan de hand van een uitvoerige checklist van 36 punten die onder meer de organisatie en de inhoud van het onderwijs, de studiebegeleiding en -faciliteiten,

en de kwaliteit van docenten en management omvat. Het is de bedoeling dat dit alles periodiek in facultaire kwaliteitsverslagen wordt opgenomen, waarin ook jaarlijks een lijst van actiepunten wordt vermeld.

Naast de organisatorische uitwerking speelt ook de cultuur in de instelling en rol. Het college zou graag zien dat iedereen die bij het onderwijs betrokken is, overtuigd is van de ernst van het streven naar kwaliteit en bereid is er serieus aan mee te werken. "Tot in de vezels van de instelling" dient die noodzaak te worden gevoeld, heet het in de nota. Kennelijk is dat nu nog niet het geval, want het college kondigt aan zich met de faculteiten te gaan bezinnen op een 'cultuuromslag'.

Juist op dit punt bleek zich afgelopen maandag de kritiek van de U-raadscommissie OW&MD te concentreren. Men meende dat de nota te weinig duidelijk maakt hoe die cultuuromslag (het college nam tijdens de vergadering wat afstand van de eigen nota en gaf nu de voorkeur aan de term 'cultuurverandering') moet verlopen. De commissie beriep zich op de hoger-onderwijsinspectie, die in dit verband pleit voor het opzetten van 'overtuigingsstrategieën'. Die had de commissie echter niet in de nota aangetroffen. Het college heeft daarom de opdracht gekregen om daarover na te denken en alsnog te rapporteren.

(Lees verder op pagina 4)

Liefde maakt gelukkig, maar er is meer onder de zon. Gelukkige mensen trekken ook de liefde aan. Zie pagina 9. (foto Nelis Tutkey)

Groen licht voor nieuwe bestuursstructuur

De Raad van State heeft geen grote bezwaren tegen de nieuwe bestuursstructuur die minister Ritzen aan de universiteiten wil invoeren. Dat betekent dat het wetsvoorstel daarover binnenkort naar de Tweede Kamer kan worden gestuurd.

Het advies van de Raad van State over het wetsvoorstel voor de modernisering van de universitaire bestuursstructuur is nog niet openbaar gemaakt. Het staat echter vast dat het geen ingrijpende kritiek bevat. Dat betekent dat het kabinet geen nieuw besluit over het voorstel hoeft te nemen - zoals voorgeschreven is als de Raad van State wél op meer dan marginale wijzigingen in het voorstel zou hebben aangedrongen. Het wetsvoorstel kan nu zonder verdere vertraging naar de Tweede Kamer. Het is de bedoeling dat de wet nog voor de zomer door de kamer behandeld wordt en per september 1997 van kracht wordt. De modernisering van de universitaire bestuursstructuur wet houdt onder meer in dat de universiteits- en faculteitsraden minder zeggenschap krijgen, dat universiteiten een raad van toezicht krijgen en dat de vakgroep haar wettelijke grondslag verliest.

HOP, Hanne Obbin'

Arbeidsmarktonderzoek in Maastricht, Tilburg en Rotterdam

Gros afgestudeerde economen heeft na anderhalf jaar een baan

Het merendeel van de Maastrichtse, Tilburgse en Rotterdamse economen die in 1993 het examen haalden, had na anderhalf jaar een betaalde baan. Slechts tien procent stond toen nog als werkloze geregistreerd. Dit blijkt uit een arbeidsmarkt-onderzoek van het Limburgse Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt.

Het onderzoek van het ROA beperkte zich voor de eerste keer niet alleen tot de pas afgestudeerden van de Rijksuniversiteit Limburg. Eind 1994 ontvingen ook de jonge Rotterdamse en Tilburgse doctorandi in de economie een enquêteformulier. In totaal namen 931 economen deel aan het onderzoek.

Wie echter verwacht dat in het onlangs verschenen ROA-rapport vergelijkingen tussen de afgestudeerden van de drie instellingen staan, komt bedrogen uit. De drie faculteiten zagen niets in een uitsplitsing van de gegevens, vertelt onderzoeker, drs. G. Ramaekers. Ze wilden niet herkenbaar in het openbare rapport terugkomen. In de strategie-nota van de Maastrichtse economische faculteit, die twee weken geleden werd besproken, is echter een tipje van de sluier opgeheld: onderzoek wijst uit, zo staat daar te lezen, dat Maastrichtse afgestudeerden minder snel dan hun collega's in het land aan de bak komen. Kijken we naar de hele onderzoeksgroep, dan blijkt dat 85 procent anderhalf jaar na het afstuderen een baan van minimaal twaalf uur per

week heeft bemachtigd. Vaak in grote profit-organisaties en, zij het iets minder vaak, in dezelfde provincie waar men studeerde. Een advertentie in de krant of een open sollicitatie wees bijna de helft de weg naar die nieuwe werkkring.

Opvallend is dat mannen wat langer naar een baan moesten zoeken dan vrouwen. Maar dat geduld werd beloond, want het waren de mannen die vaker werk kregen dat aansloot bij hun studie. Diezelfde mannen kregen ook eerder een leidinggevende functie.

Dat mensen die tijdens of voorafgaand aan de studie al relevante werkervaring opdoen, het makkelijker hebben dan hun collega's, blijkt ook uit dit onderzoek. Deze groep komt niet alleen sneller aan de bak, maar maakt ook een grotere kans op een functie die prima op de studie aansluit en krijgt bovendien in veel gevallen een hoger salaris. Sowieso lijkt het er op dat mensen die snel na het afstuderen een werkkring vinden, meestal ook een bij hun opleiding passende baan krijgen.

Slechts een handjevol economen klaagde over een slechte aansluiting tussen de opleiding en het werk. Het gros van de afgestudeerden (82%) is tevreden. Al zou wat extra aandacht in de opleiding voor het verzamelen en presenteren van informatie geen kwaad kunnen. Extra aandacht voor bedrijfsmanagement, gegevensbeheer en de financieel-juridische kant van de zaak, is overbodig.

Al met al zijn de meesten zo te spreken over hun studie dat ze, moesten ze het allemaal nog eens overdoen, opnieuw voor dezelfde studie zouden kiezen.

Riki Janssen

Nieuw hoofd PZ komt van Haagse brandweer

Na een interimperiode van ruim een jaar zal de dienst Personele Zaken per 1 juni weer beschikken over een regulier diensthoofd. Onder meer op basis van een unaniem oordeel van de inspraakcommissie van de dienst heeft het college van bestuur besloten om de tweeënvertigjarige Corry van Tankeren te benoemen. Van Tankeren is op dit moment nog hoofd van de PZ-afdeling bij de Haagse brandweer. Limburg en Maastricht zijn haar verre van vreemd; ze haalde haar diploma gymnasium- β eta aan het Maastrichtse Jeanne d'Arc-college. Daarna volgde een opleiding maatschappelijk werk aan de sociale academie te Sittard. Via Utrecht is Van Tankeren in Den Haag terechtgekomen, waar ze begonnen is als bedrijfsmaatschappelijk werker bij de afdeling onderwijs van de gemeente. Bij diezelfde afdeling heeft Van Tankeren later een beleidsfunctie gekregen. Begin jaren negentig stapte ze over naar de brandweer.

Met de komst van Van Tankeren wordt een einde gemaakt aan een langdurig interregnum bij de dienst PZ, voorheen Personeel en Organisatie. In de dienst was in de loop van '94 grote beroering ontstaan over de plannen van het college van bestuur

om de cruciale consulentfunctie te decentraliseren naar de beheerseenheden. Niettemin is dat besluit doorgedrukt. Eind '94 al ging het vorige diensthoofd, Leo Leunissen, met ziekteverlof na conflicten over deze kwestie met (een deel van) zijn ondergeschikten. In de loop van vorig jaar is Leunissen definitief bij de RL vertrokken. In mei '95 is aan de directeur van de economische faculteit, René Verspeek, gevraagd om als interimdiensthoofd op te treden. Hij zal die functie blijven vervullen totdat van Tankeren per 1 juni aanstaande de fakkel overneemt.

De benoeming van Van Tankeren betekent dat deze universiteit vanaf dat moment twee vrouwelijke diensthoofden kent. Ook de dienst studentzaken wordt geleid door een vrouw, Lieve van Coppenolle. Verder is, zoals bekend, de directeur van de algemene diensten een vrouw: Marja Verhulst. Ook voor de functie van hoofd PZ is uitdrukkelijk gezocht naar een vrouw, maar ingewijden verklaren dat dat feit niet doorslaggevend is geweest bij deze benoeming. Van Tankeren stak van de acht mogelijke kandidaten kwalitatief boven de rest uit.

Wammes Bos

Psychologie wordt pseudo-faculteit

Psychologenbarak nummer 2 is inmiddels verzezen (foto Nelis Tutkey)

Psychologie breidt uit. Nog sterker dan voorzien trekt de nieuwe opleiding veel studenten, en dat betekent dat er ook steeds meer stafleden gehuisvest moeten worden. De gammele barakken in Randwijk zijn dus uitgebreid met een aanbouw. Dit alles in afwachting van fatsoenlijke echte gebouwen van steen en beton.

Ook bestuurlijk worden de psychologen snel volwassen. Omdat minister Ritzen bij de erkenning van de opleiding expliciet bedong dat er geen sprake mocht zijn van een nieuwe faculteit 'of een soortgelijke faciliteit', werd psychologie na veel getouwtrek tussen geneeskunde en gezondheidswetenschappen bij de faculteit der algemene wetenschappen (AW) ondergebracht. Veel goeds heeft dat niet opgeleverd. AW was bang onder de voet gelopen te worden, psychologie vreesde op termijn een kapitaalcrach-

tige melkkoe voor de rest van AW en met name kennistechnologie te worden. Men zonderde zich dus ogenblikkelijk af, niet alleen fysiek maar vooral ook organisatorisch. Die situatie wordt nu formeel bekrachtigd door het convenant tussen AW, psychologie, universiteitsraad, college van dekanen en college van bestuur.

Als alle betrokkenen accoord zijn kan de 'commissie' psychologie zich de facto dus als faculteit organiseren. Formeel blijven de psychologen nog wel deel uitmaken van de faculteit der algemene wetenschappen, maar dat is omdat elke opleiding wettelijk gezien haar basis in een faculteit moet hebben. Voor de rest is via een uitgekend stelsel van delegatie en (sub)mandatering een bestuurlijke constructie geschapen die in niets verschilt met die van een gewone faculteit. Dat betekent dat het 'democratisch tekort' waarover de psychologen

klaagden, nu eindelijk opgeheven kan worden. Voortaan zal de 'commissie' gelijk staan aan een faculteitsraad, met wp-, obp- en studentleden. Binnenkort zal de verkiezing voor die laatste categorie plaatsvinden.

Een ding hebben de juristen die dit convenant in elkaar timmerden, niet kunnen oplossen: het feit dat men student is bij-, of personeelslid van de faculteit der algemene wetenschappen en uit dien hoofde recht heeft op deelname aan verkiezingen voor de raad. Artikel 19 van het convenant meldt dan ook dat het personeel en de studenten zal worden verzocht 'geen gebruik te maken van het actief en passief kiesrecht voor de raad van de FdAW'. En nu maar hopen dat iedereen zich daaraan houdt.

Wammes Bos

Economen zoeken naar de juiste strategie

Een traject dat studenten voorbereidt op een baan in het midden- en kleinbedrijf, betere contacten met het bedrijfsleven en een commercieel aanbod van post-doctoraal onderwijs. Toekomstplannen die de faculteit der economische wetenschappen geen wind-eieren zullen leggen, menen de opstellers van de facultaire nota 'Strategie-ontwikkeling'.

Hoe moet het verder met de faculteit? Waar kunnen we nog uitbouwen, hoe kunnen we ons het beste profileren? Kortom: welke strategie past het beste bij de economische faculteit? Dat was de vraag die het faculteitsbestuur vorig jaar aan de economen Beek, Maks, Maijor en Vanhaverbeke stelde. De vier gingen aan de slag en produceerden een dunne, maar duidelijke nota die twee weken geleden tijdens een facultaire middag ter discussie stond.

De voorzitter van het college van bestuur, dr. K. Dittrich, opende de slecht bezochte middag. Hij betoogde dat een faculteit in deze tijd een strategie moet hebben. Al is het maar "om lijn te brengen in de wirwar van tegenstrijdigheden" die het ministerie van onderwijs over de universiteiten uitstort: kortere studieduur, minder uitaal, een beter rendement, een goede aansluiting op de arbeidsmarkt; maar ook diepgang. Verder vindt de minister internationalisering voor zowel onderwijs als onderzoek belangrijk,

maar tegelijkertijd houdt de overheid wel vast aan het Nederlands als voertaal, vertelde Dittrich een beetje spottend.

Dat de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt moet worden verbeterd, daarover waren de twintig aanwezigen het eens. Zeker nu uit onderzoek blijkt dat Maastrichtse afgestudeerden minder snel een eerste baan vinden dan hun collega's uit de randstad. Betere en vooral meer netwerken met de grote(re) bedrijven en overheidsinstellingen, zouden een uitkomst kunnen zijn. Dergelijke contacten leveren immers in veel gevallen stageplaatsen op, en dat zijn vaak weer opstapjes voor een baan.

Verder zou de faculteit zich wat meer in het land moeten profileren, zodat haar naam wat bekender wordt. Lezingen, of optredens van "smaakmakende" stafleden die naar buiten treden als politicus, bestuurder of adviseur zouden hierin een belangrijke rol kunnen spelen.

Maar ook een goed commercieel aanbod van post-doctorale cursussen zou de ster van de Maastrichtse economische faculteit kunnen laten rijzen, menen de opstellers van de nota. Een idee dat door de oprichting van de Stichting Academisch Onderwijs Maastricht, een initiatief van het college van bestuur, al vastere grond onder de voeten heeft.

Uitgebreid sprak men tenslotte over een traject dat studenten zou moeten voorbereiden op een baan in het midden- en kleinbedrijf (MKB) en het ondernemerschap. Een plan dat niet zo maar uit de lucht kwam vallen. Het blijkt dat 26 procent van de Maastrichtse afgestudeerden in het MKB terecht komt, ondanks dat zij hiermee

in hun studie niet of nauwelijks kennismaken. Er is dus een markt voor zo'n traject waarin blokken als 'het leiden van een groeiende onderneming', 'financiering van een jong bedrijf', 'het leiden van een familiebedrijf', 'ondernemerschap en management' centraal zullen staan. Op twee manieren zelfs: niet alleen spreken het midden- en kleinbedrijf en het ondernemerschap veel studenten aan, daarnaast heeft het MKB zelf, behoeft aan managers die gespecialiseerd zijn in de "MKB-problematiek".

De zaal betwijfelde echter of zo'n afstudeerrichting veel nieuwe studenten zal trekken. Eerstejaars kiezen toch op de eerste plaats voor de stad Maastricht, het probleemgestuurd onderwijs en de studie economie. Aan een specialisatie denkt men meestal niet, vertelde een staflid. Bovendien vroeg een aantal aanwezigen zich af of een studie die relevant moet zijn voor de praktijk en dus niet "te academisch" mag zijn, wel op een universiteit thuis hoort. En misschien was een heel traject wel wat te veel van het goede? Zou het niet beter zijn één of twee cursussen over het MKB aan te bieden, vroeg prof. dr. Hans Heijke, hoofd van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. Een manager in het MKB moet toch op de eerste plaats een generalist zijn met wat specifiekere kennis over kleine en middelgrote ondernemingen. En dat niet alleen. Een student die zich helemaal richt op het MKB zal moeilijk elders aan de bak komen.

Of het traject er nu komt is niet duidelijk. Het laatste woord is daarover nog niet gezegd.

Riki Janssen

'Zware' beurzen alleen voor grote verenigingen

Verdeling studentenbeurzen zonder problemen geregeld

De verdeling van de lichte en zware bestuursbeurzen lijkt rond. Studentbestuurders van het (te) kleine katholieke Servatius vallen buiten de prijzen, terwijl de grote gezelligheidsverenigingen Koko, Circumflex en Tragos ieder zes zware beurzen te verdelen hebben. De politiek getinte studentenverenigingen NSEM en DOPE krijgen twee lichte beurzen om de continuïteit van het bestuur te garanderen.

De Commissie Bestuursbeurzen die bestaat uit vertegenwoordigers van de diverse studentenorganisaties en het hoofd van de dienst studentenzaken, heeft in totaal 47 zware beurzen en 82 lichte bestuursbeurzen verdeeld. Daarnaast is er voor de verschillende studentleden van de opleidingscommissies van de faculteiten een lichte beurs gereserveerd. Commentaar op, of kritische noten over de verdeling vielen er afgelopen woensdag tijdens de vergadering van de commissie studentenbeleid van de universiteitsraad niet. Blijkbaar kunnen de student-bestuurders zich in het voorstel vinden.

Een zware beurs, die qua bedrag gelijk staat aan een jaar studiefinanciering, is alleen weggelegd voor bestuursleden van de grote verenigingen die minimaal 75 leden hebben. De kleinere clubjes met minimaal veertig RL-leden, moeten het doen met een of meer lichte beurzen die goed zijn voor een compensatie van drie maanden

studiefinanciering. Zo kreeg Banalitas met 48 leden twee lichte beurzen en viel Servatius met zijn twaalf RL-leden buiten de boot.

Hoeveel beurzen een vereniging krijgt hangt echter ook nog van wat andere zaken af. Wie een pand beheert, wie bijdraagt aan "de positieve uitstraling van de RL" of zich inzet voor een van de "speerpunten" van de universiteit, zoals internationalisering, kan op wat extra's rekenen. Dit laatste criterium werkte bijvoorbeeld in het voordeel

van het internationale AEGEE. Die vereniging kreeg met 104 leden toch twee zware en twee lichte beurzen. Bij de universitaire en facultaire stichtingen kon het aantal leden natuurlijk geen graadmeter zijn. Daar keek men vooral naar de activiteiten op het terrein van internationalisering, de externe contacten, de diversiteit aan activiteiten en de uitstraling. Integrand bleek volgens die criteria goed voor zes lichte beurzen, het LUSS voor twee.

Het voorstel voor de verdeling staat pas in april op de agenda van de universiteitsraad omdat de juridische uitwerking van de regeling meer tijd in beslag neemt dan verwacht. De verschillende verenigingen en stichtingen zullen echter zo snel mogelijk op de hoogte worden gesteld, vertelde rector magnificus prof. J. Cohen afgelopen woensdag.

Riki Janssen

Ritzen tegen douceurtjes voor wachtgelders

Minister Ritzen wil universiteiten die zonder strikte juridische noodzaak douceurtjes geven aan wachtgelders die 'gedupeerd' zijn door de nieuwe bijverdienregeling, korten op hun budget. Dat schrijft hij in een brief aan de colleges van bestuur.

De minister heeft zijn accountant de opdracht gegeven om bij het nakijken van universitaire jaarrekeningen extra te letten op de wachtgelduitgaven. Als blijkt dat een instelling geld uitgeeft aan 'algemene regelingen' om wachtgelders schadeloos te stellen, wordt dat geld in korting gebracht op de rijksbijdrage.

Het gaat vooral om wachtgelders van vijftig jaar en ouder die een bijbaan hebben. Sinds 1 januari worden zij gekort op de uitkering. Zelfs in het gunstigste geval gaat hun inkomen er met dertig procent op achteruit. Veel universiteiten hebben besloten deze vijftig-plussers schadeloos te stellen, omdat bij hun vertrek beloofd was dat ze er niet op achteruit zouden gaan en mochten bijverdienen tot hun 65ste jaar.

De minister erkent dat beloftes van de werkgever nagekomen moeten worden, maar dan alleen als ze "in recht afdwingbaar" zijn. In praktijk kan dat betekenen dat de universiteit zwart op wit moet kunnen aantonen dat er beloftes gedaan zijn, zegt een woordvoerder van het ministerie. Een universiteit die louter uit sociale overwegingen compensatie aan getroffen

wachtgelders betaalt, wordt dus door Ritzen aangepakt. Navraag bij diverse instellingen leert overigens dat men daar niet gealarmeerd is door de brief van Ritzen. Men meent de juridische noodzaak van betaalde schadeloosstelling wel te kunnen aantonen.

De VSNU ondersteunt het voornemen van Ritzen. De vereniging vindt dat universiteiten alleen moeten bijspringen als bij het uittreden van een vijftig-plusser "harde afspraken" over de hoogte van het inkomen zijn gemaakt. Maar ook in "schrijnende" gevallen kan een universiteit volgens de VSNU tot schadeloosstelling over te gaan. De accountant zal dus straks controleren of "hard" ook echt hard is.

HOP, Alice van der Plas

Wammes Bos

Ironisch management

Ergens aan de zuidelijke singels rond Maastricht is een reclamebureau dat wordt geleid door 'pa Theo'. Deze benaming is afkomstig van pa Theo zelf, een 44-jarige kreukeljasdrager, die Nederlands aan de GU heeft gestudeerd. Zijn ambitie om schrijver te worden heeft bij laten varen toen zijn manuscript voor de tiende keer in een blaasjesenvelop terugkwam. Over stilistische kwaliteiten beschikt hij, eerlijk gezegd, ook niet. Hij heeft één keer de tekst van een direct mailing geschreven: een gênant evenement in de geschiedenis van het bureau. Maar opdrachtvererving is bij hem in goede handen. En leidinggeven kan hij nog beter. Zijn team - twee tekstschrijvers, een fotograaf, vier vormgevers - bestaat louter uit generatiegenoten, variërend van 33 tot 46 jaar. Zij zijn allemaal hooggeschoold - in hun vak, of in iets anders. Een tekstschrijver is zelfs gepromoveerd op een aspect van de Tachtigers.

Waarom luisteren ze naar Theo? Hoe komt het dat zijn autoriteit u ordt erkend? Omdat hij heeft gekozen voor **ironisch management**. Laat pa Theo dat maar regelen. Hij weet toch wat goed voor jullie is. Je kan het management by winking noemen - management met een dikke knipoog. Het gebod wordt aanvaard dankzij de ironische verwoording. Omdat 'de baas' overdrijft, krijgt hij zijn zin. Zijn ironische wendingen en gebaren vermogen zijn ondergeschikten zich te verzoenen met het pijnlijke.

Want pijnlijk is het: naar iemand te moeten luisteren als je een kind van de revolutie van 1966 bent. Machtsongelijkheden hadden eigenlijk al lang begraven moeten zijn, samen met oorlogen en hongersnoden. Hoe zwaar hebben de baby boomers het niet met het opvoeden van hun eigen kinderen? Elk gegeven bevel wordt gevoeld als een nederlaag. Een oorvijg is een halve oorlogsmisdad. Er is maar één ding dat de verlichte dertigers en veertigers nog meer onbehagen geeft: bevelen te moeten opvolgen. Nu zijn er nauwelijks nog situaties waarin dat nodig is.

Ouders, regenten, generaals - ze zijn dood of hebben niet veel meer te zeggen. Maar de autoriteiten zijn natuurlijk niet helemaal de wereld uit. We hebben het diensthoofd, de projectleider, de area manager, de vakgroepvoorzitter. Al durft niemand het woord in de mond te nemen, op het werk moet nog wel worden gehoorzaamd. En: aan mensen die niet veel ouder en soms zelfs jonger zijn.

Autoritair en paternalistisch leiderschap worden algemeen beschouwd als obsoleet. Een kleinerende managementstijl, die je alleen nog aantreft in familiebedrijfjes. Daarmee creëer je geen zelfstandige en flexibele werknemers. Maar het alternatief - democratisch of participatief leiderschap - is óók leiderschap, hoe je het wendt of keert. Deze hypocriete tegenstrijdigheid wordt meer en meer doorzien. 'Als ik het woord medezeggenschap hoor, trek ik mijn revolver,' heb ik eens een collega horen zeggen. 'Van de inspraakronde, verlos ons Heer,' verzuchtte laatst een andere.

Er zijn inderdaad slimmere verleidingstechnieken nodig om de motivatie, loyaliteit en kritische zin van vakkundige werknemers hoog te houden. Ironie, beweer ik, is een veelbelovend middel. En aangezien ironie 'volledige omkering' of 'groteske overdrijving' betekent, kan het beste de autoritaire of paternalistische leiderschapsstijl worden geparodieerd.

Dat heeft 'pa Theo' goed begrepen. Mede omdat hij zelf geen vader is, heeft hij voor het ironisch paternalisme gekozen. Zijn 'kinderen' achter tekentafel en tekstverwerker zeggen 'ja, pa', 'nee, pa' en 'allicht, pa'. Door dikke knipogen terug te sturen, kunnen ze de pijn van de ondergeschiktheid verdragen, wegdenken, vergeten.

Reclamebureaus en andere moderne craft communities, waar verschillende vakmensen aan een gezamenlijk produkt werken, opereren in een dynamische omgeving, die soms echter vijandig wordt. De tucht van de markt doet zich dan danig gevoelen. Dat vereist niet alleen inzet en flexibiliteit

van de werknemers, maar ook krachtige sturing van het management. Vijandigheid van de omgeving, leert de organisatiekunde, wordt door de bedrijfsleiding beantwoord met een 'centraliseringsruk'. Het management haalt de touwtjes strakker aan. Minder autonomie op de werkvloer; méér directe supervisie. Vooral in deze situatie kunnen ironisch paternalisme en ironisch autocratische soelaas bieden.

Maar hebben deze parodieën ook nut aan de universiteit, waar de onderzoekers zich betrekkelijk veilig weten in hun professionele kooi? Betrekkelijk veilig? En de publitceerdruk dan? En de strijd om de eerstejaars? Ja, dus: óók aan de universiteit kan ironisch paternalisme of autocratische stimulerend werken. Tegelijkertijd echter wordt de slagvaardigheid van de universiteit nog altijd enorm gedwaarsboemd door regelzucht - hetzij vanwege Zoetermeer, hetzij vanwege eigen top, staf of 'basisfilosofie'. Daarom lijkt aan de universiteit een **ironisch defaitisme** eveneens zeer geschikt. Een vakgroepvoorzitter kan succes boeken door met alle beschikbare schmiervermogen te verzuchten dat hij de regels óók niet heeft verzonnen. De medewerkers zullen zich glimlachend voegen.

Ad van Iterson

Succeskans aio's verschilt per universiteit

De kans dat assistenten-in-opleiding een proefschrift afronden, vertoont per universiteit aanzienlijke verschillen. In Rotterdam is na meer dan zeven jaar maar 53 procent van alle aio's gepromoveerd. Toppers zijn Maastricht en Twente met respectievelijk 82 en 88 procent geslaagden. Dat blijkt uit nog ongepubliceerde gegevens die de universiteiten aan de VSNU hebben verstrekt.

Al in september lekten de landelijke cijfers uit over het tempo en succes van aio's bij het halen van de doctorsgraad. Er bleek sprake van massale vertraging en aanzienlijke uitval van aio's. Slechts 7 procent van alle promovendi bleek binnen vier jaar te promoveren. Ook na vijf jaar lag dat percentage nog maar op 35. En uiteindelijk bleef de teller, na meer dan zeven jaar, op 70 procent staan. Bij de vrouwelijke aio's is dat zelfs maar zo'n 50 procent.

Uit de detailcijfers, die binnenkort door de VSNU gepubliceerd worden, komen forse verschillen tussen de universiteiten naar voren. Zoals gezegd scoort Rotterdam het laagst. Zelfs na ruim zeven jaar is daar pas 53 procent van de aio's gepromoveerd; alle andere universiteiten staan dan op meer dan zestig procent. Toppers zijn Twente met 88 procent geslaagden en Maastricht met 83 procent. Anders gezegd: het percentage niet-geslaagde aio's ligt in Rotterdam (47%) viermaal zo hoog als in Twente (12%).

Ook het tempo waarmee aio's promove-

ren, verschilt sterk. Zo is in Wageningen en Nijmegen na vijf jaar pas iets meer dan eenderde van de uiteindelijk geslaagde aio's klaar. In Twente staat dat cijfer boven de zeventig procent.

De verschillen tussen de instellingen (en tussen mannen en vrouwen) hangen volgens een toelichting bij de VSNU-cijfers deels samen met verschillen in 'promotie-cultuur' per vakgebied. In de alfa- en gamma-disciplines haalt maar iets meer dan de helft van de aio's de eindstreep. In de exacte, technische en medische disciplines ligt dat percentage rond de tachtig.

Maar die verschillen per vakgebied verklaren niet alles. Bij de TU's doet Delft het een stuk slechter dan Twente (Eindhoven kon als enige instelling geen cijfers leveren). En ook het grote verschil tussen Rotterdam en Maastricht (53 tegen 83 procent) heeft weinig te maken met een verschil in 'disciplinemix'.

Zoals bekend bezorgt de vertraging van aio's de universiteiten groeiende financiële problemen. Als de vierjarige aanstelling voorbij is, blijven veel aio's nog een tijd lang op uitkeringsbasis aan hun proefschrift werken. En de universiteit moet dat geld sinds enige tijd zelf betalen. Uit de VSNU-cijfers blijkt hoe groot het probleem is: maar liefst 78 procent van alle aio's was de afgelopen jaren een potentiële wachtgeldklant. Na vier jaar was pas 7 procent klaar en was 15 procent van alle aio's afgehaakt. De rest was nog onderweg; een deel vond overigens een baan en heeft dus nooit een beroep op het wachtgeld gedaan.

Intussen zijn diverse universiteiten er mee begonnen om een deel van hun promovendi geen aio-aanstelling maar een beurs te geven. Daarmee wordt het wachtgeldpro-

bleem omzeild, zonder dat er aan de begeleiding veel hoeft te verbeteren. Het is geen toeval dat dit vooral in de alfa- en gamma-disciplines speelt. Opvallend is overigens dat de universiteiten al sinds 1992 bezig blijken het aantal nieuw aangestelde aio's

te verlagen. In dat jaar begonnen er nog 1507 nieuwe aio's aan een promotiebaan, twee jaar later waren het er nog maar 1247. De daling was het sterkst in Amsterdam (UvA): daar daalde het aantal nieuwe aio's van 200 naar 133.

HOP, Frank Steenkamp

NWO gaat gepromoveerde onderzoekers steunen

Postdocs kunnen binnenkort zelf hun salaris aanvragen bij de onderzoeksorganisatie NWO. Dit plan past in het beleid van NWO om meer op personen gerichte steun aan onderzoek te geven.

Het plan werd afgelopen dinsdag uit de doeken gedaan door algemeen directeur drs. W. Hutter van NWO. Die sprak tijdens een symposium van de academie van wetenschappen, de KNAW, over loopbaanbeleid voor jonge onderzoekers.

Postdocs (gepromoveerde onderzoekers) die zich door NWO willen laten betalen, moeten zelf met een onderzoeksvorstel komen. Ook moeten zij zorgen voor een werkplek aan een universiteit; die universiteit neemt hen ook in dienst. Postdocs "kunnen zo als het ware met steun van NWO solliciteren naar een plaats in een vooraanstaande onderzoeksgroep", aldus Hutter. Hij verwacht "heftige competitie" rond deze salarissubsidie.

NWO gaat in de toekomst ook steun geven aan onderzoekers die in aanmerking komen voor een hoogleraarschap, maar nog een paar jaar moeten wachten op de pen-

sionering van hun voorganger. NWO wil in zulke gevallen, met wat zij een "dakpansubsidie" noemt, de kosten van de overbrugging voor haar rekening nemen. Beide plannen passen in de tendens dat NWO minder belang hecht aan structurele maatregelen om toponderzoek te stimuleren; in plaats daarvan wil NWO personen steunen. Eerder zette NWO al programma's op voor persoonsgerichte steun aan pas gepromoveerden (het "Talent"-programma), aan "briljante" onderzoekers tot veertig jaar ("Pionier") en aan gevestigde toponderzoekers ("Spinoza").

Het programma voor postdocs moet helpen voorkomen dat er een onoverbrugbare kloof gaat ontstaan in de personeelsopbouw van universiteiten tussen aio's enerzijds en hoogleraren anderzijds. De steun aan promovendi wil NWO meer aan universiteiten overlaten; daarvan zijn er genoeg en op dit gebied is de steun van NWO dus minder nodig dan voorheen. Daarom wil NWO, zoals al eerder bekend werd, ook af van haar werkgeverschap voor promovendi; die moeten voortaan rechtstreeks bij universiteiten in dienst komen.

HOP, Hanne Obbink

Universiteiten gunnen KNAW de klus

Al het medisch onderzoek gelijktijdig beoordeeld

Het medisch onderzoek van de universiteiten en een aantal onderzoeksinstituten wordt komend jaar onderworpen aan één breed opgezette beoordeling. Daarbij worden de periodieke universitaire 'onderzoeksvisitaties' en het derde 'discipline-advies' van de academie van wetenschappen (KNAW) in elkaar geschoven. De uitvoering komt bij de academie te liggen.

1997 de VSNU een onderzoeksvisitatie zou houden en de KNAW tegelijk bezig zou zijn met het derde 'discipline-advies' Geneeskunde'. Universitaire vakgroepen zouden door twee instanties lastig gevallen worden met voor een deel dezelfde vragen. De geneeskunde-commissie van de KNAW en het overleg van universitaire medici wilden de procedures daarom combineren.

De VSNU zag eerst weinig in dit plan. Maar toen bleek dat de acht medische faculteiten er steun aan gaven, is de vereniging in november overstag gegaan. De afspraak die daarna met de KNAW gemaakt werd, biedt ook voor de VSNU winstpunten. Zo wordt de aanpak voor universitaire onderzoeksvisitaties - met bezoek van buitenlandse experts en rapportcijfers voor alle onderzoeksgroepen - vorm voor het eerst ook losgelaten op buitenuniversitaire instituten. In ruil daarvoor is de concessie gedaan dat de uitvoering in handen komt van de academie.

Het 'discipline-advies' dat in 1998 verschijnt, zal nog veel meer omvatten dan oordelen per onderzoekprogramma en per subdiscipline. In de traditie van vorige KNAW-adviezen wordt er ook weer een analyse gemaakt van de apparatuursituatie en van de leeftijdsopbouw van het personeel per faculteit of instituut. Bovendien zal het advies ingaan op de toekomstvisies van de instellingen. Het 364 pagina's dikke advies uit 1994 zal in omvang waarschijnlijk nog overtroffen worden.

HOP, Frank Steenkamp

Markt en overheid

De markt is in, overheidssturing op zijn retour. Overal om je heen zie je de markt, ook op plaatsen waar vroeger de overheid heerste. Neem de universiteit. Wie had er vroeger over gepiekerd om precies na te gaan hoeveel het kostte om een boek in de bibliotheek te krijgen, en over de vraag wie dat precies zou moeten betalen: het CvB, de faculteit of de UB? Toch doen we dat tegenwoordig, zoals we ook precies weten hoeveel het aanstellen van een nieuwe medewerker kost, of welke kosten de dienst financiële zaken maakt bij een derde geldstroom transactie.

Maar we gaan verder. De overheid, in teder geval door de overheid gefinancierde instituties hebben de markt ontdekt: de universiteit haalt tegenwoordig ongeveer een derde van zijn inkomsten uit de markt; wij verkopen onze know how aan wie het maar wil hebben.

Nu rijst daar een probleempje. Verkopen wij onze zaken wel tegen de werkelijke kosten? Of denken we: ach, het leeuwendeel ervan wordt toch via de eerste geldstroom, dus door de overheid betaald, we kunnen wel een eindje onder de marktprijs gaan zitten? Dat is oneerlijke concurrentie, roept het bedrijfsleven, wij zijn gedwongen al onze activiteiten tegen marktprijzen aan te bieden, want wij hebben niet de beschikking over zoiets als een eerste geldstroom. Daar moet dus iets aan gedaan worden, zeker nu dat verschijnsel zich op grote schaal

voordoet. Denk maar eens aan de publieke omroepen, het Centraal Bureau voor de Statistiek, de arbeidsbureaus, energiebedrijven: allemaal publiek gefinancierde instituties die ook de markt op gaan. Toch zal het niet zo eenvoudig zijn om dat probleem op te lossen. Want neem opnieuw als voorbeeld de universiteiten. Ik kan mij goed voorstellen dat een onderzoeker een derde geldstroomproject zo interessant vindt voor zijn overige werk, dat hij graag bereid is om dat onder de marktprijs aan te bieden.

Maar goed, het is een probleem, en ik kan me voorstellen dat je daar eens goed naar moet kijken. Toch heb ik me zitten afvragen of iets dergelijks binnen het bedrijfsleven niet eveneens voorkomt. Neem nou eens een multinational die allerlei verschillende producten maakt en verkoopt. Op sommige maakt hij veel winst, op andere weinig of helemaal niets, terwijl hij het toch om strategische redenen nodig vindt om die in zijn pakket te blijven houden. Hij gebruikt de winst op het ene produkt om het andere verliesgevend te (blijven) produceren. Waarom is dat géén oneerlijke concurrentie? Waarom mag de overheid zoiets niet, en een bedrijf wel? Het zal wel een simpele vraag zijn, maar een simpel antwoord wil mij niet te binnen schieten. Ik houd mij aanbevelen - voor een mooie fles wijn, ook al is dat geen marktprijs!

Job Coben

Geneeskunde is het eerste vakgebied waar men tot afspraken komt om de onderzoekbeoordeling van verschillende instanties te combineren. Onderzoekers krijgen zo met minder rompslomp te maken en de beoordelingen worden ook beter vergelijkbaar. Die voordelen kunnen in elke discipline gelden, maar buiten de geneeskunde is men nog niet zo ver. De diverse instanties heersen graag elk in hun eigen koninkrijk. Juist vorige week stelden de VSNU, de KNAW en onderzoeksfancier NWO nog een commissie in die heel voorzichtig gaat kijken naar 'afstemming' van de diverse beoordelingen, inclusief die van onderzoekscholen. Voor die klus neemt men een jaar de tijd. Ook de beslissing om het medisch onderzoek aan één brede beoordeling te onderwerpen, is er overigens niet zonder slag of stoot gekomen.

De medici zelf kwamen vorig jaar al snel tot de conclusie dat het niet zinvol was als in

Animo voor universitaire studie weer wat groter

De animo van zesdeklasser som volgend jaar te gaan studeren is afgelopen maand een tikje hersteld. Meldden zich tot eind januari bijna twaalf procent minder studenten dan precies een jaar eerder, per 23 februari is de achterstand op vorig jaar nog maar 9,9 procent. Voor Maastricht is de achterstand ten opzichte van 1995 niet meer 3,5 procent, maar nog twee procent.

Volgens de IBG in Groningen, waar studenten zich moeten aanmelden, moet aan deze vooraanmeldingscijfers niet teveel waarde gehecht worden; er is kans dat de achterstand nog wordt ingehaald. En vergeleken met een maand geleden is er inderdaad een kleine verbetering op getreden; maar gezien de ervaring van de laatste jaren is de kans klein dat de achterstand in de universitaire aanmeldingen voor '96 nog helemaal wordt weg-gewerkt.

Op korte termijn betekent een daling van het totale aantal studenten overigens geen financiële ramp. Het totale budget voor de universiteiten staat min of meer vast. Alleen instellingen die marktaandeel verliezen, lijden pijn. Vergeleken met een maand geleden zijn de vooraanmeldingen bij de Vrije Universiteit opvallend hersteld: de achterstand op vorig jaar slonk er van 13,5 naar 8,7 procent. Leiden en Delft hadden relatief juist een tegenvallende maand. Intussen blijft de Universiteit Twente vergeleken met vorig jaar de grote verliezer. Telde deze universiteit vorig maand 29 procent minder aanmeldingen, eind februari is de schade met bijna 26 procent nauwelijks kleiner. Ook Utrecht kijkt tegen een stevige achteruitgang van nog steeds 17 procent aan. Bij zes universiteiten verlopen de vooraanmeldingen nog steeds gunstig, met achterstanden van minder dan 3 procent op vorig jaar. Drie daarvan (Wageningen, Maastricht en Groningen) deden het ook vorig jaar al goed en lijken dus werkelijk bezig hun marktaandeel te vergroten.

HOP, Frank Steenkamp

Landelijke projecten informatie-technologie vrijwel van de baan

Een initiatief van de VSNU om verschillende universiteiten om te laten samenwerken bij toepassing van informatietechnologie in het onderwijsprogramma is gesneuveld. Er waren vijf landelijke projecten ontwikkeld, maar minister Ritzen en de VSNU zijn het niet eens geworden over landelijke financiering ervan. Per universiteit moeten deelnemers aan de projecten nu steun zien te krijgen uit het studeerbaarheidsfonds van 500 miljoen. De VSNU nam al in 1994 het initiatief tot de landelijke innovatieprojecten. Uit diverse rapporten was gebleken dat de universiteiten wel veel geld gestoken hebben in computers en netwerken, maar dat het gebruik daarvan voor daadwerkelijke onderwijsvernieuwing nog steeds slecht van de grond komt. Een van de redenen is dat ontwikkeling van courseware toch vaak een tijdsinvestering betekent die afzonderlijke vakgroepen of faculteiten moeilijk kunnen opbrengen. Door samenwerking hoopte de vereniging deze barrière te overwinnen. Aan verschillende faculteiten werd gevraagd om ideeën te ontwikkelen. En dat leidde tot projecten op het gebied van rechten, economie, schei-

kunde, natuurkunde en biologie. De biologen wilden bijvoorbeeld beeldmateriaal in de computer stoppen als steun bij tekenpractica. En de juristen wilden een computer-ondersteund oefenprogramma voor het oplossen van een casus. Bijna elke universiteit, inclusief de Open universiteit zou aan een of meer projecten meedoen. Een jaar geleden werd minister Ritzen gevraagd de projecten voor eenderde te financieren. Pas enkele weken geleden kwam hij met zijn reactie. Hij stelde voor, de projecten geld te geven uit het studeerbaarheidsfonds. Die landelijke 'oormerking' van geld zou een unicum zijn, want tot nu toe maakt elke instelling apart aanspraak op het eigen deel van de 500 miljoen. Dat laatste bleek ook het struikelblok. Een aantal universiteitsbesturen heeft in gedachten het eigen deel van de 500 miljoen al helemaal uitgegeven, dus is men niet meer bereid geld in te leveren voor landelijke projecten. Bovendien hebben sommige instellingen vanwege de lange onzekerheid over financiering van het VSNU-initiatief, delen van de projecten al opgenomen in eigen plannen met het studeerbaarheidsfonds. Men vond dat Ritzen te laat met zijn voorstel voor landelijke

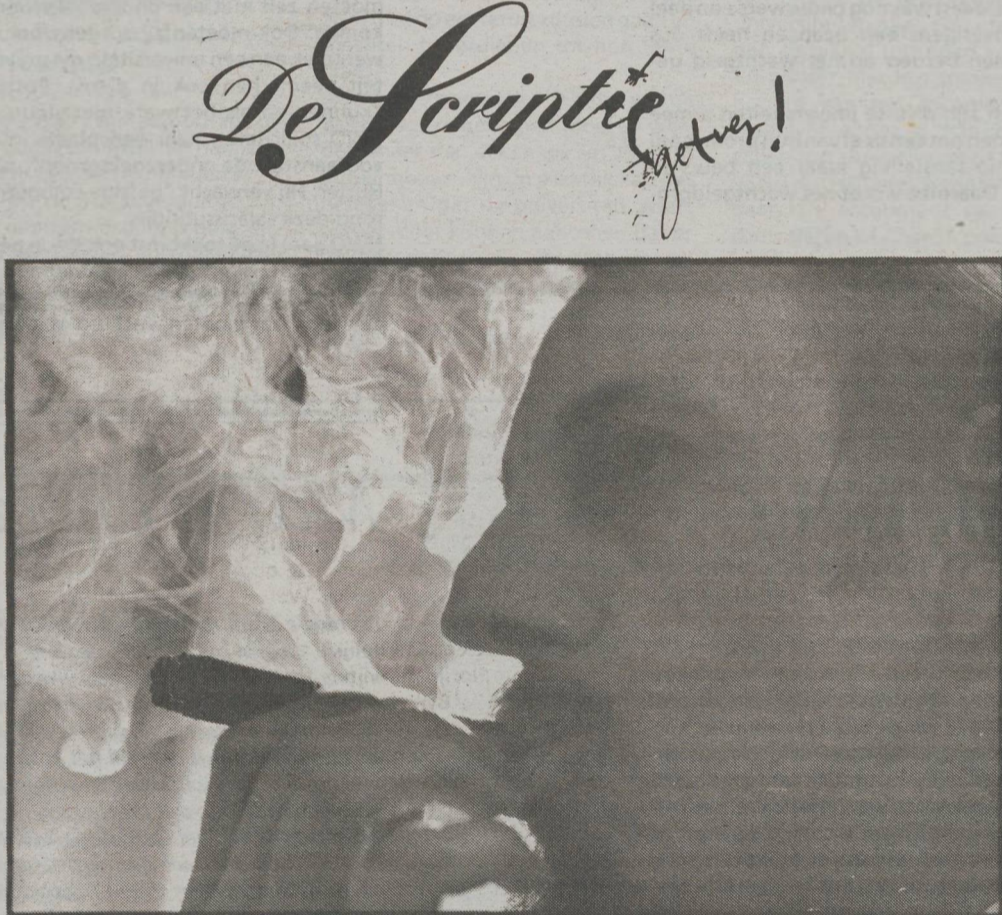
financiering kwam. En dus was het van de baan. "Jammer dat het instellingsoverschrijdende karakter van de projecten nu minder uit de verf zal komen", vindt drs. R.D. Bennink van de VSNU. Maar hij hoopt dat sommige faculteiten toch nog tot afspraken om elk hun eigen deel van een VSNU-project te laten financieren uit het studeerbaarheidsfonds. Dat kan alsnog een basis voor samenwerking bieden. Volgens ir. W. Bohle, de Twentse coördinator van het IT-project voor fysieke chemie, willen de faculteiten best nog wel samenwerken. Maar hij denkt dat het nu allemaal veel moeilijker wordt. Elke universiteit gaat nu immers met zijn eigen maatstaven afwegen of en hoeveel geld er vrijgemaakt wordt voor het eigen deel van dit chemieproject. En de uitkomst daarvan kan wel eens botsen met de door de chemici bedachte landelijke taakverdeling. "De faculteiten willen dus wel, maar het kan dat ze daar straks financieel niet toe in staat zijn."

HOP, Alice van der Plas/ Frank Steenkamp

Zitten overal in: in de uitlaatgassen van auto's, de rook van je sigaret, dat lekkere lapje rookvlees, de wat te enthousiast gebarbequede karbonade en de romantische rook van de open haard. 'Polycyclische aromatische koolwaterstoffen', oftewel PAK. Stoffjes die vrijkomen bij de onvolledige verbranding van organisch materiaal. Ongevoelbaar eten we ze op of ademen we ze in. Zelfs via de huid komen ze ons lichaam binnen en daar is weinig aan te doen. Het vervelende is echter dat sommige van die koolwaterstoffen kankerverwekkend zijn. In de strijd tegen deze ziekte zijn PAK daarom al jaren een dankbaar onderzoeksobject voor moleculaire epidemiologen.

Ook Roger Godschalk (24), cum laude afgestudeerd in de Biologische Gezondheidskunde (BGK) en inmiddels aio bij de vakgroep Gezondheidsrisico, -Analyse en Toxicologie van de Maastrichtse gezondheidswetenschappen-faculteit, wijdde er zijn afstudeeronderzoek aan. Hij onderzocht de DNA-adductvorming in verschillende weefsels na blootstelling aan polycyclische aromatische koolwaterstoffen. De onzichtbare, onvoelbare PAK blijken namelijk ook invloed te hebben op ons DNA. "Jaren geleden dachten we nog dat DNA, het gedeelte van een cel dat de functie van die cel bepaalt, onveranderlijk was. Dat kwam mooi overeen met de ontdekking dat het DNA de genetische 'bibliotheek' van de cel is", legt Godschalk uit. "Uit onderzoek is gebleken dat ook het DNA kan veranderen, in die zin dat het kan worden beschadigd. Deze DNA-schade speelt een belangrijke rol bij het ontstaan van ziektes zoals kanker. In mijn stage-onderzoek heb ik gekeken wat de effecten waren op het 'DNA-niveau' van ratten, nadat ik ze kort had blootgesteld aan een hoge dosis benzo(a)pyreen, een kankerverwekkende PAK."

Hoe kan het dat polycyclische aromatische koolwaterstoffen kankerverwekkend zijn? De stoffen zijn lipofiel, dat wil zeggen vetoplosbaar. Hierdoor hopen ze zich gemakkelijk op in het vetweefsel van het lichaam. Omdat dit niet gezond is, heeft het lichaam zijn eigen afweersysteem: de PAK worden omgezet in wateroplosbare (hydrofiele) afvalstoffen die het lichaam via de poep en de plas kunnen verlaten. Dat 'metaboliseren' gaat soms mis. Er ontstaat dan een zogenaamde reactieve metabooliet: dat is een omgezette stof die in staat is zich aan het DNA te hechten. Als dat ook daadwerkelijk gebeurt, spreekt men van een DNA-adduct: In plaats van het lichaam te verlaten, hechten de stoffen zich aan het DNA, dat daardoor schade oploopt. De PAK worden op die manier juist geactiveerd, in plaats van gedetoxificeerd. De adducten tasten de

Rokers krijgen dagelijks een extra dosis PAK binnen. (foto Nelis Tutkey)

De voorspelbaarheid van kanker

'codering' aan van het DNA, dat de werking van de cel regelt. Daardoor wordt de functie van de cel beïnvloed. Op zo'n manier kan er een tumorcel ontstaan die kanker veroorzaakt.

"Om uiteindelijk de verhoogde kans op kanker als gevolg van PAK te kunnen voorspellen, zullen we moeten kijken welke effecten deze stoffen hebben als ze eenmaal het lichaam zijn binnengedrongen. We kunnen wel meten hoeveel PAK er bijvoorbeeld in de lucht zitten, maar daarmee weet je nog niet hoeveel van die stof in je lichaam komt en wat de reacties van het lichaam daar op zijn" licht Godschalk de noodzaak van zijn onderzoek toe. "De dosis die uiteindelijk aan het DNA hecht is de biologisch effectieve dosis. Het probleem is dat de menselijke organen waarin tumoren

ontstaan na blootstelling aan PAK moeilijk bereikbaar zijn: we kunnen slecht een levend persoon opensnijden om te kijken of het DNA van de longen (het orgaan waar de kans op kanker als resultaat van de blootstelling aan koolwaterstoffen het grootst is) beschadigd is. In onderzoeken worden daarom vaak witte bloedcellen (WBC) gebruikt als surrogaatweefsel, om veranderingen in het DNA te meten."

Voor zijn eigen onderzoek maakte Godschalk gebruik van tien ratjes. Hij loste een hoge dosis benzo(a)pyreen op in zonnebloemolie en injecteerde die met een spuitje in de buikholte van de diertjes. Vervolgens maakte hij, niet lang daarna, om de paar dagen twee ratjes dood. "Niet voor mijn plezier. Het is natuurlijk zielig voor zo'n ratje. Aan de andere kant

heeft zo'n onderzoek grote waarde. Op het gebied van preventie is nog heel wat winst te bereiken." Niet van harte dus, maar de dode ratten gaven de jonge onderzoeker de mogelijkheid zowel de witte bloedcelletjes als de longen te bestuderen, op zoek naar de relatie tussen de DNA-schade in de witte bloedcellen en de DNA-schade in de long. "Ik vroeg me af of het zo is dat je, als je een bepaalde DNA-schade vindt in de witte bloedcellen, dezelfde schade aanwezig is in de long. Wanneer dat zo is, dan zou je de DNA-schade in de long kunnen voorspellen aan de hand van de DNA-schade in de witte bloedcellen."

De conclusie van het onderzoek was minder absoluut: kort nadat de ratjes waren ingespoten met het kankerverwekkende benzo(a)pyreen bleek er inderdaad een relatie te bestaan: zowel in de witte bloedcellen als in de longen ontdekte Godschalk eenzelfde hoeveelheid DNA-adducten. Op de langere termijn was het moeilijker om een relatie aan te tonen. "Zo kun je de witte bloedcellen niet meer gebruiken om te zeggen wat er zich in de long afspeelt: want het feit dat er in de witte bloedcellen geen schade is te ontdekken, wil niet zeggen dat er ook geen DNA-schade in de long is. De relatie kan natuurlijk langer bestaan, maar op een gegeven moment zie je dat in de witte bloedcellen niet meer terug. Ergens is een zogenaamde detectie-limiet. Onder die limiet kun je die resultaten niet meer meten."

"De laatste jaren zijn witte bloedcellen altijd gebruikt als surrogaatweefsel, maar we moeten voorzichtig zijn om daar conclusies uit te trekken. Ze kunnen namelijk een onderschatting geven over wat er in de longen gebeurt. De voorspellende waarde van de witte bloedcellen is (nog) niet waterdicht" is dan ook Godschalks eindconclusie. Ook omdat mensen vaak op een andere manier aan de schadelijke koolwaterstoffen worden blootgesteld: "De mens wordt natuurlijk langere perioden blootgesteld aan PAK. En rokers over het algemeen de hele dag lang." De vraag die Godschalk daarom tegenwoordig als aio, onder andere, bezighoudt is hoelang je, als iemand stopt met roken, de witte bloedcellen nog kunt gebruiken om iets te voorspellen. Om het antwoord op die vraag te vinden, onderzoekt hij de witte bloedlichaampjes van rokers. "Door te meten probeer je die mensen te ontdekken die mogelijk een vergroot risico op kanker zouden kunnen hebben." Want voorkomen is beter dan genezen, daar is de onderzoeker van overtuigd. "Als je zorgt dat een ziekte niet ontstaat, dan hoef je hem ook niet te genezen."

Judith Kuijper

Erik Florijn wint tienduizend naamgenootjes met proefschrift over ontstaansgeschiedenis van Nieuw Burgerlijk Wetboek

„Ik ben wel een beetje pessimistisch geworden over de waarde van het geschreven woord”

Zijn naam moet hem hebben voorbestemd tot het winnen van geldprijzen. Vandaag ontvangt mr. Erik Florijn in de Rossitoren van het Bonenfantenmuseum tienduizend klinkende naamgenootjes, die rechtstreeks uit de kluisen van de SNS bank Limburg afkomstig zijn. De bank beloont voor de tiende keer een wetenschapper die het voorgaande jaar met een proefschrift heeft bewezen dat hij aan het begin van een veelbelovende wetenschappelijke carrière staat.

Voor Erik Florijn gaat dat niet helemaal op. Met zijn 34 jaar is hij wel jong, maar hij heeft zijn proefschrift eind 1994 verdedigd, nadat hij bovendien een wetenschappelijke werkring bij de vakgroep Metajuridica had verruild voor een praktisch adviesbureau bij de Raad van State, waar hij uitspraken van de afdeling Bestuursrecht spraak voorbereidt. Daar staat tegenover dat het onderwerp, de omvang en het succes van het proefschrift die bezwaren ruimschoots compenseren. In 600 pagina's beschreef Florijn 'Ontstaan en ontwikkeling van het nieuwe Burgerlijk Wetboek'. Voor eerste- en tweedejaars rechtenstudenten van de Universiteit van Amsterdam is het al verplichte kost. „Ik hoop dat Maastrecht dat voorbeeld volgt”, zegt Florijnwinnaar lachend.

Nederland heeft sinds 1 januari 1992 een nieuw Burgerlijk Wetboek, althans voor een groot deel nieuw, want enkele onderdelen waren al eerder ingevoerd, terwijl andere nog steeds niet zijn geregeld. Zolang bijvoorbeeld de discussie over de positie van de langstlevende echtgenoot zich voortsleept, blijft het krakkemikkige erfrecht uit het oude wetboek gehandhaafd en moeten echtelieden nog steeds naar de notaris om te voorkomen dat na de dood van een van hen de wet wordt toegepast. Ook over het regeling van het auteursrecht heerst nog zoveel onenigheid, dat het betreffende boek 9 nauwelijks uit de verf is gekomen.

Toch is de totstandkoming van een nieuw wetboek volgens Erik Florijn te beschouwen als een prestatie van formaat, die de meeste Europese landen wel willen evenaren, maar dat niet kunnen omdat de weerstand van de gevestigde belangen te groot is. Alleen al een blik op de boekenkast van een jurist die vóór 1992 is afgestudeerd, maakt de bezwaren in een oogopslag duidelijk: de ruimte die de Nederlandse Jurisprudentie beslaat is een stille getuige van meer dan anderhalve eeuw interpreteren van rechtsregels, die op zichzelf niet duidelijk genoeg zijn.

Code Civil

Het 'oude' Burgerlijk Wetboek stamde uit 1838 en was in feite niet meer dan een matige vertaling van de Code Civil, die Franse juristen op last van Napoleon in vier maanden tijd hadden geschreven. De Fransen hadden overigens al veel voorwerk gedaan door lokale en Romeinse rechtsbronnen te bestuderen.

Vervolgens gingen er dus dertig jaar over heen voordat men het in Nederland eens was over de vertaalde tekst. Het wetboek, dat regels moest geven voor alle zakelijke betrekkingen tussen burgers, was bij de invoering in 1838 al verouderd, merkt Florijn op: „Het klopte toen eigenlijk al niet meer met de maatschappelijke verhoudingen. Het was sterk gericht op de bescherming van de belangen van de gezeten burgerij, met name de eigendom. Zaken als arbeidsverhoudingen of huur kenden

eigenlijk maar een regel: de baas wordt op zijn woord geloofd.” Bovendien sloot het wetboek niet goed aan bij de eisen van de praktijk. Florijn haalt in de tekst die hij heeft voorbereid om uit te spreken bij de prijsuitreiking enkele voorbeelden aan: „Over de wettelijke verplichtingen tot schadevergoeding bevatte de wet geen enkel bruikbaar voorschrift, de regeling van de aanneming van werk was voor de praktijk waardeloos, gesproken werd over vuurhouten zeilschepen, barbariische zeerovers en andere, al bij de invoering afgestorven instituten. Wat te denken van gemeene sekreten, gemeenschappelijke WC's, die beurtelings over het ene, dan over het andere erf geruimd moesten worden?” Het Burgerlijk Wetboek was amper twee jaar oud, of de discussie over de hercodificatie begon al. In de halve eeuw die volgde braken drie staatscommissies zich het hoofd over een nieuwe versie, maar het bleef bij voorstellen, omdat de politiek zich nauwelijks voor de discussie interesseerde. Alleen een minister al tot wijziging bereid was, zag het parlement te zeer op tegen de ingewikkelde procedure. Bij het gebrek aan volledigheid kwam nog het gebrek aan duidelijkheid in de terminologie. In zijn boek haalt Florijn daar diverse staaltjes van aan. „Je kunt je erover verbazen dat het oude BW het zolang heeft uitgehouden, meer dan honderdvijftig jaar, maar daar is dan wel veel kunst- en vliegwerk aan te pas gekomen.”

Lindenbaum-Cohen

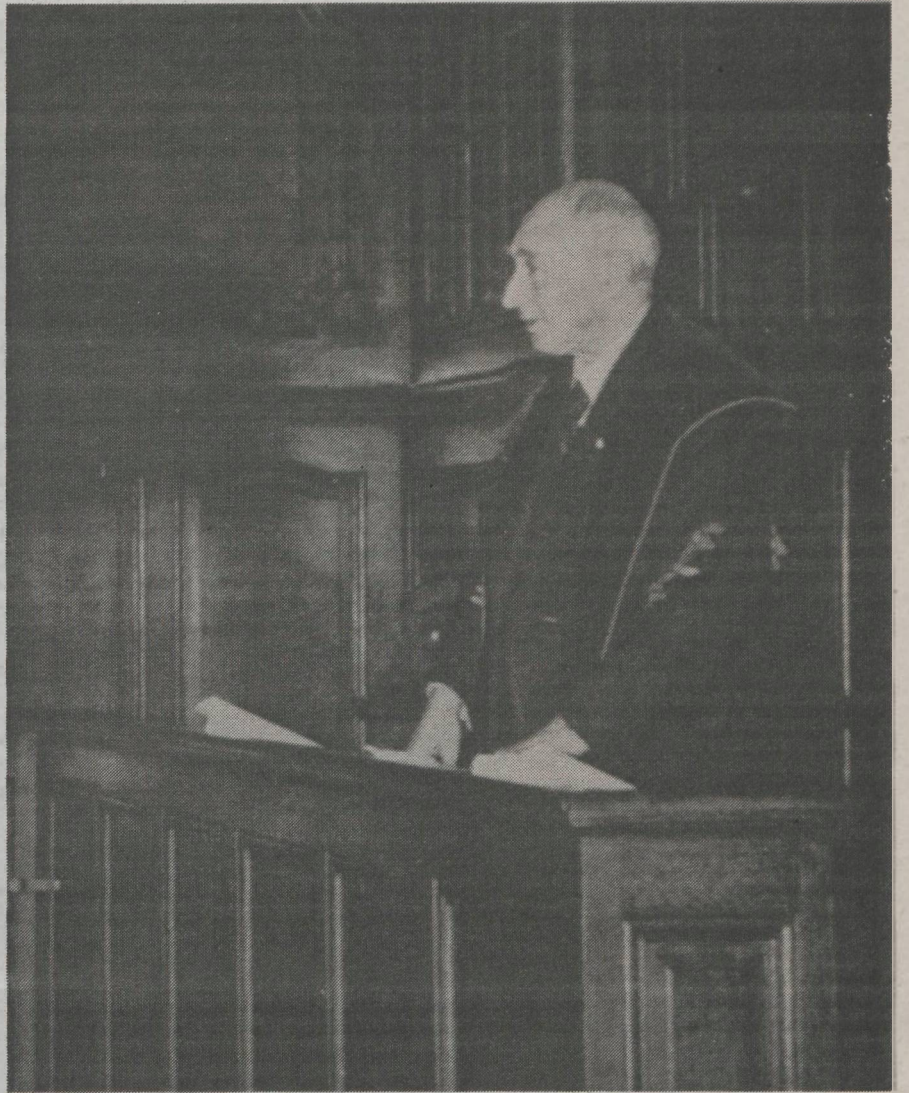
Het voornaamste gevolg was dat de belangrijkste rol in het vormen van nieuwe rechtsregels bij gebrek aan houvast verschoof van de wetgever naar de rechterlijke macht. Die moest immers oplossingen zien te vinden voor kwesties die de maatschappelijke ontwikkelingen vereisten, maar die de wet niet regelde. Lange tijd heeft de rechter geprobeerd zich te houden aan de tekst van de wet, totdat in 1919 de Hoge Raad in het befaamde arrest Lindenbaum-Cohen erkende dat ook een ongeschreven verplichting een vordering van een burger op een medeburger kon opleveren. Sindsdien moest iedere rechtenstudent de formule in zijn allerdiepste slaap kunnen opzeggen: 'Onder een onrechtmatige daad is te verstaan een handelen of nalaten dat óf inbreuk maakt op een anders recht, óf in strijd is met des daders rechtsplicht, óf indruist hetzij tegen hetzij de goede zeden, hetzij tegen de zorgvuldigheid welke in het maatschappelijk verkeer betaamt ten aanzien van een anders persoon of goed.'

De uitspraak betekende een revolutie in de verhouding tussen wetgever en rechter, omdat de laatste de burger in feite opdrong zich te houden aan regels die niet in een wet waren vastgelegd. De rechter ging zelf uitmaken wanneer de zorgvuldigheidsplicht was overschreden. Later kwamen daarbij de pleidooien om de rechter het beginsel van 'redelijkheid en billijkheid' als de absolute toetssteen te laten hanteren bij de interpretatie van een rechtsregel.

Meijers

Het Nieuw Burgerlijk Wetboek heeft een einde gemaakt aan die scheef gegroeide verhoudingen, constateert Florijn met opluchting: „Het rechtstrekken van de verhouding tussen rechter en wetgever was een belangrijk rechtspolitiek argument om tot een nieuw BW te komen. Ik vind zelf ook dat de ruimte die het oude BW liet, wel eens tot misbruik heeft geleid. Je kunt een regel die wit is, niet als zwart gaan uitleggen. Wat dat betreft ben ik blij dat er een nieuw en veel beter wetboek ligt.” De beschrijving van de geschiedenis van het ontwerp-NBW laat zich naar keuze lezen als een wetenschappelijk werk, een roman of als een biografie van de Leidse

De Leidse jurist prof. E.M. Meijers, aan wiens encyclopedische kennis van het recht de totstandkoming van het Nieuw Burgerlijk Wetboek te danken is

jurist prof. E.M. Meijers, die in 1947 van minister van Maarseveen de opdracht kreeg een nieuw Burgerlijk Wetboek te schrijven. Meijers was de enige die in staat werd geacht een dergelijke taak te volbrengen en Florijn betwijfelt dan ook of er wel een nieuw BW was gekomen als Meijers er niet was geweest. De man had niet alleen een fenomenale kennis van het recht en zijn historische bronnen, hij beschikte bovendien over een fenomenaal geheugen. Van zijn dochter hoorde Florijn het verhaal dat haar vader pas op zijn 67ste een agenda begon bij te houden, nadat hij een tentamenafpraak met een student was vergeten. De duizenden eerdere afspraken met studenten had hij feilloos onthouden. Noten bij arresten dicteerde hij uit het hoofd zonder dat de tekst later gefatsoeneerd hoefde te worden. Als hij toch iets opschreef gebruikte hij het eerste het beste stukje papier dat hij tegenkwam. Florijn moest zodoende een archief van volgekriebelde adresbandjes, foldertjes en zelfs lucifersdoosjes doorploegen.

Nog 38 jaar

Toen Meijers zeven jaar na het aanvaarden van de opdracht overleed, was het werk niet helemaal af. Van de negen boeken waren er vier klaar, van de vijf overige had hij een vergevorderd ontwerp gemaakt. Hij had er weliswaar altijd voor gezorgd dat alle grote civieljuristen betrokken bleven bij de discussie, maar nu de grote meester de regie niet meer in handen had, begon de discussie te verzanden in details en overdreven perfectionisme. Daardoor duurde het nog eens 38 jaar voordat het wetboek kon worden ingevoerd. Als Meijers in leven was gebleven, had het nieuwe wetboek in 1960 in het Staatsblad kunnen staan, nu duurde het tot 1992, merkt Florijn op.

Hier staat een boek dat de burger kan raadplegen om te lezen hoe iets geregeld is

Dat het zo lang duurde is volgens Florijn vooral te wijten aan de omstandigheid dat de opvolgers van Meijers van heel wat minder allooi waren dan hun voorganger. Een driemanschap had het werk overgenomen en dat had tot gevolg dat het werk te zeer uitdijde. Er ontstonden oeverloze discussies waar pas een einde aan kwam nadat opnieuw een eenling, prof. W. Snijders, als regeringscommissaris met het definitieve ontwerp werd belast.

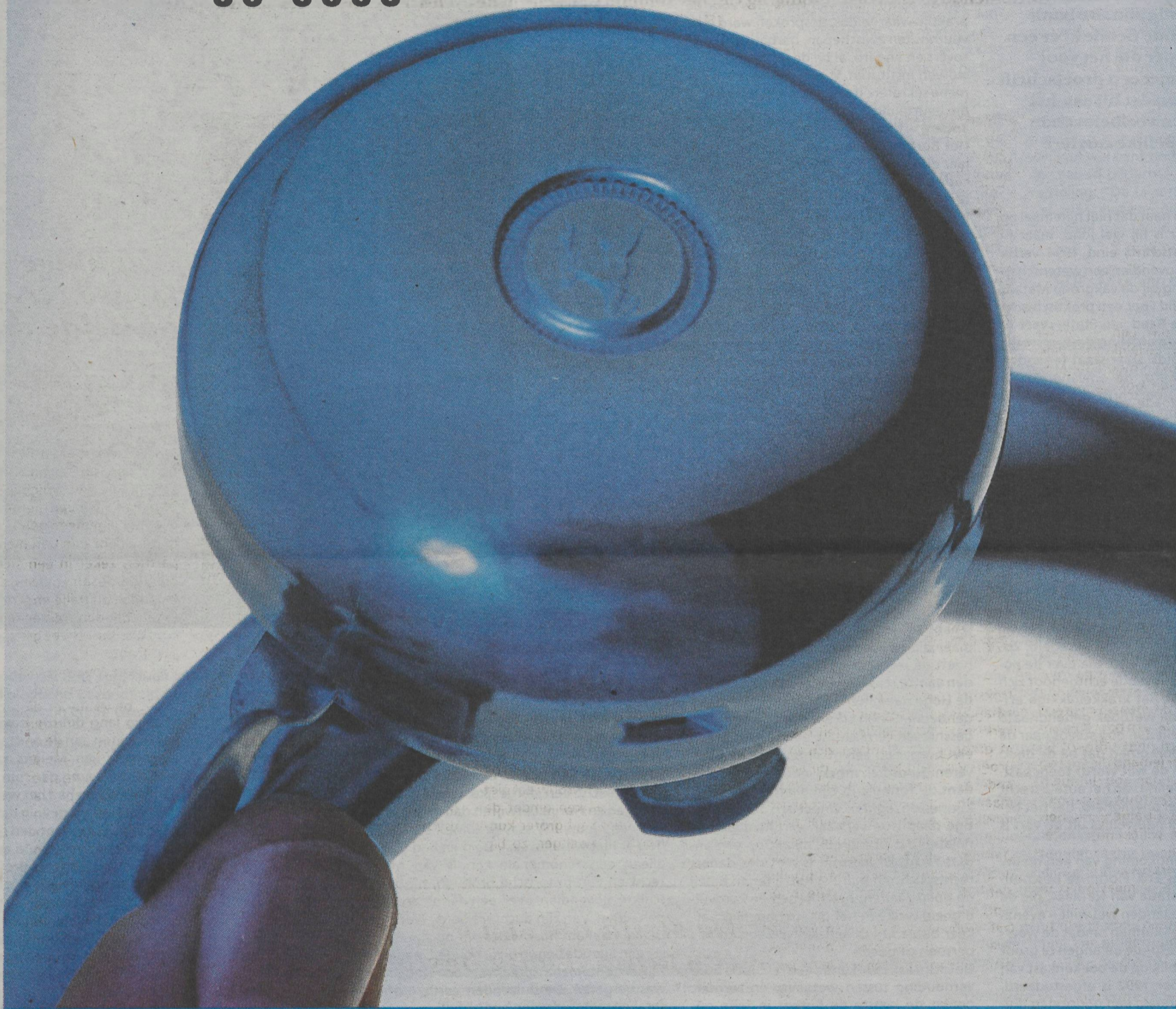
Hoe lang het nieuwe wetboek het vol zal houden is volgens Florijn moeilijk te zeggen: „Ik vind het wel een goede tekst die lang mee zal kunnen. De regels zijn duidelijk en laten tegelijkertijd genoeg ruimte voor de rechter om aanpassingen toe te laten. Maar omdat de tekst duidelijk is, zijn we gelukkig van de situatie af waarin het mogelijk was dat we met zes verschillende interpretaties van een regel te maken hadden.”

Er is nog een ander groot voordeel, meent de prijswinnaar: „Dit wetboek komt de gerechtigheid ten goede. Hier staat een boek, dat de burger kan raadplegen om te lezen hoe iets geregeld is. Bij het oude BW kon dat niet. Toen moest je naar een advocaat die voor je kon uitzoeken hoe een artikel in de jurisprudentie werd uitgelegd. Dat was niet zo bevredigend.”

Maar al te veel vertrouwen in het geschreven woord kunnen we ook weer niet hebben, relativeert Florijn: „Ik heb in mijn werk bij de Raad van State ontdekt hoe moeilijk het is om een tekst te maken die maar voor één uitleg vatbaar is. Ik zie wel eens commentaren staan onder uitspraken die ik zelf heb geschreven. Heb ik het zo slecht opgeschreven? denk ik dan. Wat dat betreft ben ik pessimistischer geworden over de waarde van het geschreven woord.”

Jacques Herraets

**BEL GRATIS
DE STUDENTENLIJN
06-0660**

De Postbank Studentenrekening Een beetje lucht in krappe tijden

De Postbank Studentenrekening: continu rood staan tot f 2.000,- (slechts 6% debetrente). Studentenkrediet tot f 10.000,-. Dag en nacht gratis pinnen, ook in het buitenland. Een handige spaarrekening. Plus: voordeelpakket met o.a. creditcard voor f 25,- per jaar. Gratis Girotel. Speciale verzekeringen tegen studentvriendelijk tarief. StuLife - hét minimagazine met aanbiedingen - 4 keer per jaar. En de Studentenlijn, waar je 24 uur per dag, 7 dagen per week terecht kunt. Bel nu gratis 06-06 60. (Postbank op Internet: <http://www.Postbank.NL>.)

POSTBANK

All you need is love

Hij moet breed zijn, gespierd en in het bezit van een zwarte krullende haardos, verkondigde een meisje zelfverzekerd op het schoolplein in het midden van de jaren zeventig. Bah, nee, verzuchtte een andere veertienjarige vol afkeer. Haar ideaal had ze al aan de haak geslagen: niet zo groot, met een leuk baardje, een John Lennonbrillette en een lieve lach. De jongens leken in de ogen van de twee alleen maar op een flinke cup uit.

Dromen, verwachtingen van pubers, eigenlijk van alle tijden. Veel komt er meestal niet van die dromen uit. Blijkbaar is niet alleen het uiterlijk of de borstomvang doorslaggevend in de liefde. Andere zaken wegen zwaarder. Maar wat precies? Wat zoeken mensen bij hun partner, waarom voelen ze zich tot juist die persoon aangetrokken? Wat houdt die relatie in stand? En waarom tobt de ene zijn leven lang met de liefde terwijl de ander daar nooit een gebrek aan lijkt te hebben?

Vragen waarover een psycholoog, een seksuoloog, een hoogleraar emancipatievraagstukken en een hoogleraar welzijn zich de komende maand op uitnodiging van het Studium Generale in de cyclus 'Partnerrelaties' gaan buigen.

Hier alvast een voorproefje.

Door Riki Janssen

(foto Nelis Tutkey)

Soort zoekt soort

Het komt voor dat een bijzonder knappe vrouw op een lelijke man valt. Maar meestal zoeken mooie mensen elkaar op en vallen ook de minder knappen elkaar in de armen. Soort zoekt soort. Daarover zijn de psychologen het eens, legt dr. A. Kalma, docent sociale en organisatiepsychologie aan de Universiteit Utrecht, uit. Vaak blijft het echter bij deze constatering, een verklaring geven de psychologen niet.

Sociobiologen die uitgaan van de evolutietheorie, zoeken wel naar het waarom van 'soort zoekt soort'. Kalma: "In de evolutietheorie wordt alles in termen van reproductie gezien. Het gaat er om dat zoveel mogelijk van jouw genen in de volgende generatie terecht komen. Voortplanting met een broer of zus lijkt in eerste instantie de beste weg om dit ideaal te verwezenlijken, maar iedereen beseft onbewust dat inteelt op niets uitloopt en zoekt daarom naar iemand die veel op hen lijkt. Het blijkt dan ook dat mensen die met elkaar getrouwd zijn meer dezelfde fysiologische eigenschappen hebben dan twee willekeurig uitgekozen mensen. Die mensen moeten dus een subtiel soort herkenningsmechanisme voor min of meer gelijken bezitten."

Ook het fenomeen dat een buurjongen vaak op zijn buurmeisje valt, dat klasgenoten zich tot elkaar aange-

trokken voelen, proberen wetenschappers vanuit de evolutietheorie te verklaren. "Vroeger leefden mensen in groepen. Ze plantten zich in die groep voort en waren op de een of andere manier verwant aan elkaar, maar nooit te veel. Dat psychologisch mechanisme, dat zoeken naar nabijheid, is een eigen leven gaan leiden. Daarom voelt iemand zich eerder aangetrokken tot degene die hij vaker ziet, of dicht bij hem in de buurt woont."

Dat vrouwen in het begin van een relatie terughoudender zijn met seks dan mannen, kan Kalma aan de hand

van een evolutionaire deeltheorie uitleggen. Hij doelt hier op de zogenaamde 'investeringstheorie' die er van uitgaat dat degene die het meeste moet investeren, ook beter uit zijn doppen zal kijken. Een vrouw zal niet zo snel het bed induiken omdat de gevolgen voor haar veel groter kunnen zijn. Wordt zij zwanger, zo be-

toegt Kalma, dan zal zij veel in het kind moeten investeren om het groot te brengen, terwijl de verwekker er van uitgaat dat degene die het meeste moet investeren, ook beter uit zijn doppen zal kijken. Een vrouw zal niet zo snel het bed induiken omdat de gevolgen voor haar veel groter kunnen zijn. Wordt zij zwanger, zo be-

De strijd om een (on)afhankelijk bestaan

Geëmancipeerde vrouwen willen zich nog wel eens vergissen als ze in een scheiding liggen. Ze denken dat ze het wel alleen kunnen rooien, ze hebben immers een baan en zijn financieel onafhankelijk. Maar is de scheiding eenmaal rond, dan krijgen ze de kous op de kop. "Zij verwarren praktische afhankelijkheid met emotionele afhankelijkheid," vindt drs. W. Bezemer, seksuologe en psychologe aan het Seksuologisch Centrum Haarlem. "En dat zijn twee heel verschillende dingen. Iemand die haar eigen geld verdient, zelf de bankzaken regelt en ook andere klusjes in en om het huis wel aan kan, voelt zich na een scheiding toch ellendig. De emotionele afhankelijkheid is er nog. En dat gevoel zit vaak diep. De betrokkene voelt zich alleen op de wereld, er is niemand in huis wanneer zij thuis komt. Zelfs in een slechte relatie kunnen dit soort gevoelens toch nog een enorme bindende factor zijn."

Afhankelijkheid kan soms heel ver gaan. Twintig jaar geleden was het nog heel normaal dat mensen met een

vaste relatie niet met een ander naar de film gingen. "Getrouwde vrouwen mochten wel naar de gymastiekclub, maar uit eten met een andere man was ondenkbaar. Het leven was strak genormeerd. Het was heel duidelijk wat wel en wat niet kon." Inmiddels is dit patroon langzaam aan het veranderen.

Veel stellen hebben zich de afgelopen tijd ook tegen dit huisje-boompje-beestje-gedrag verzet en kiezen voor onafhankelijkheid. "Het zijn de individualisten, die uit angst voor de burgerlijke tuttigheid naar de andere kant doorslaan. Ze delen nog wel een huis en een bed, maar de partners houden vast aan de eigen vriendenkring. Van mengen is geen sprake. Ook het werkend leven is van elkaar gescheiden. Dit alles uit angst om de eigen individualiteit te verliezen." Twee keer is er sprake van doorschieten, meent Bezemer. Maar blijkbaar hoort dat bij een tijd waarin men zoekt naar nieuwe samenlevingsvormen.

Gelukkige mensen trekken de liefde aan

Beter geen huwelijk dan een slecht huwelijk. Daar is prof. dr. R. Veenhoven, hoogleraar welzijn aan de Universiteit van Utrecht, van overtuigd. Maar is een relatie redelijk of zelfs goed, dan is die bijna altijd te verkiezen boven het vrijgezellenbestaan. "Mensen met een liefdesrelatie zijn over het algemeen gelukkiger. Ze zijn minder eenzaam dan mensen zonder partner, zeker in een sterk geïndividualiseerde samenleving als de onze." In landen als Italië en Ierland waar de familiebanden sterker zijn, is het verschil tussen die twee groepen wat minder groot.

Wie samenwoont, een lat-relatie heeft of is getrouwd, krijgt ook veel meer bevestiging dan een alleenstaande. "Iemand die van je houdt, laat merken dat je fantastisch bent, of mooi of intelligent. Maar naast al de lof, voeden partners elkaar ook op. Ze corrigeren elkaar want ze willen natuurlijk niet met een gek in bed liggen. Soms gaat dat heel subtiel, soms via flinke ruzies. Vooral die correctie missen mensen zonder geliefde." Daarnaast zoeken alleenstaanden ook vaker naar de zin van het leven. Logisch, volgens Veenhoven, want als er niemand is waarvoor je heel speciaal bent, is het veel moeilijker om te bedenken waarom je eigenlijk op deze wereld bent.

Liefde maakt dus gelukkiger. Maar er is meer. Een gelukkig mens loopt veel sneller tegen de 'ware' aan dan een chagrijn of een tobber. "In Nederland is driekwart gelukkig. En juist omdat mensen iemand willen die op hen lijkt, zullen de gelukkigen elkaar opzoeken. Wie geen plezier in het leven heeft, vindt moeilijk een partner omdat de groep van ongelukkigen veel kleiner is. Daarnaast zijn deze mensen in veel gevallen wat apathisch. Ze wachten op de prins op het witte paard. Dat werkt ook tegen je in een samenleving waar iedereen zelf een geliefde moet zoeken. Hier moet je initiatieven nemen."

Lukt het uiteindelijk toch om iemand aan de haak te slaan, dan blijkt het moeilijker om de relatie in stand te houden. Een sombere levenshouding ondermijnt immers relaties. Het laat de ander twijfelen: doe ik het wel goed, waarom kan ik hem of haar niet gelukkig maken. Duurt het allemaal te lang dan is de verleiding voor de partner groot om weer buiten de deur te gaan kijken. Wat de ander nog ongelukkiger maakt dan hij al was.

Geen macho, geen watje, maar een wacho

Eerst was hij stoer, daarna soft. Nu mag hij vrouwelijk zijn zonder meteen een doetje te worden. Prof. dr. ir. I. Weeda, hoogleraar emancipatievraagstukken aan de Rijksuniversiteit Groningen, heeft het over de man die in een tijdsbestek van dertig jaar veranderde van een macho in een watje, om het uiteindelijk te brengen tot een wacho. "Krachtig en teder." De vrouw vandaag is ook niet meer de oude. Zij is niet meer de verzorgende moeder en echtgenoot uit de jaren vijftig. Ook zij mag, sinds in de jaren zestig de zelfontplooiing wordt gepredikt, zowel het mannelijke als het vrouwelijke in haar ontwikkelen. En dus is het ideaal verruimd: niet alleen koesterend, maar ook maatschappij-gericht. Deze nieuwe blik op mannen en vrouwen betekent veel voor vriendschap-

pen en relaties. "Vrienden die normaal vooral samen gingen tennissen, kortom dingen deden, praten nu wat vaker over gevoelens, vriendinnen doen juist wat meer samen. Al geldt dat nog lang niet voor iedereen." Ook de liefdesrelaties ziet Weeda veranderen. Vroeger had ieder zijn eigen afdeling binnen een huwelijk: de man zorgde voor de centen, de vrouw zorgde voor het huishouden. Ieder had zijn eigen cultuurtje. "Nu leeft men veel minder langs elkaar heen. De partners raken elkaar meer dan vroeger, juist omdat ze zich op elkaars terreinen begeven. Ze worden geconfronteerd met hun grenzen en pijnpunten en leren van elkaar. De spanning in menige liefdesrelatie is dan ook groter geworden. Het geluk is groter, maar het verdriet zit ook dieper."

043-3883354.

Bureau Inschrijvingen (CSA)

Tel. spreekuur: ma t/m vr 9.00-10.00u. Adres: Lenculenstraat 26, tel: 043-3883979.

Studentendecanaat

Inlooppreekuren: di én do van 14.00-16.00u Lenculenstr.26, Tel.spreekuren: ma t/m do van 13.30-14.00u 043-3883329.

Studentenpsycholoog

Voor een gesprek met Joke Janmaat, psychotherapeute van het RIAGG of de studentenpsycholoog Ruud vd Berg, kun je een afspraak maken via de informatiebalie, Lenculenstr.26, tel. 3883354.

Loopbaan Advies Centrum
WORKSHOP: Studie- en Loopbaankeuzes:
Afstudeerders: Weet je al wat jij wilt na je afstuderen? Weet je waar je écht goed in bent? Weet je welk soort activiteiten het beste in jou naar boven brengt? **BEGINNENDE STUDENTEN:** twijfel jij of je wel de juiste studie hebt gekozen? Wil je iets anders maar weet je nog niet welke studie? Studenten die met dit soort vragen bezig zijn krijgen hierop een duidelijk antwoord in een twee-daagse workshop **STUDIE- EN LOOPBAANKEUZES: OPTIMAAL GEBRUIK VAN EIGEN POTENTIEEL!** Door een intensieve persoonlijke analyse van activiteiten die jou voldoening geven krijg je een persoonlijke rapportage, en beroepsprofiel. Meer info: studie-adviseurs, studenten-dekanen en het LAC. Dagelijks inschrijven bij het LAC, Bouillonstr.11 (tel: 3883518).

BUITENLAND
Shell Reisdonaties

Shell Nederland B.V. stelt promovendi en gevorderde studenten in de gelegenheid om lezingen te houden op internationale congressen d.m.v. reisdonaties van max. f2.150,- Studierichtingen: Technische Wetenschappen, Wiskunde, Natuurkunde, Scheikunde, Aardrijkskunde, Geologie, Rechten en Economische Wetenschappen. Aanvragen dienen 3 maanden voor vertrek worden ingediend. Informatie: Shell Nederland B.V., Petra Mak, Postbus 122, 3000 BE Rotterdam. Tel. 010-4696038.

Institute of Cultural Affairs

Op 23 maart organiseert het ICA in Amsterdam een informatiemiddag voor personen die op eigen kosten als vrijwilliger ongeveer een jaar willen worden uitgezonden naar een ontwikkelingsproject. Informatie en aanmelding: ICA Nederland, Postbus 11143, 1001 GC Amsterdam.

Asian Studies

De European Science Foundation (ESF) stelt ESF Postdoctoral Fellowships in Asian Studies beschikbaar voor jonge gepromoveerden die in het

buitenland onderzoek willen doen naar de talen, culturen, samenlevingen en economieën in Zuid-, Zuidoost-, Centraal- en Oost-Azie. Interdisciplinair onderzoek geniet de voorkeur. Beursperiode: 1 tot 3 jaar. Hoogte van de beurs is afhankelijk van leeftijd en ervaring. Sluitingsdatum: 1 mei 1996. Informatie: European Science Foundation, 1 Quai Lezay-Marnesia, 67080 Strasbourg Cedex, Frankrijk. Tel. 00-3388-767127. fax. 00-3388-370532.

Openingstijden

Afspraken kunnen worden gemaakt voor di. t/m do. tussen 11-12 uur (bij Ina Engelen, tel. 3883211); daarnaast kan men op vr. tussen 10-11.30 uur zonder afspraak binnenlopen. Het informatiemateriaal is ter inzage beschikbaar op: ma. t/m do. tussen 11-16 uur en op vr. tussen 10-12 uur. Locatie: Infotheek voor Studie en Beroep, Bouillonstr.11, kamer 0.219.

STUDENTENVERENIGINGEN, -ORGANISATIES
CSV ICHTHUS

Ichthus is een Christelijke studentenvereniging. Het woord ICHTHUS staat voor de beginletters van de woorden Jezus Christus, Zoon van God, Redder. Ichthus staat open voor iedereen die geïnteresseerd is. Georganiseerd o.a. gezamenlijke maaltijden, bijbelstudiekringen en lezingen. Interesse? Bel Dirk (615403). - 6 mrt: OPEN MENSA en een SPETTERENDE ACTIVITEIT!! (opgeven bij Mirjam 3635006/3613063). - 18 mrt: 19.30u bowlen (opgeven voor 8 mrt bij Mirjam 3613063).

KOKO

1996 is het jaar van het vierde lustrum van KoKo. Om dit te vieren zullen lustrumactiviteiten georganiseerd worden, zoals: - 2 mrt: Reünie voor oud-leden. Heb je geen uitnodiging ontvangen en ben je wel lid geweest? Bel dan Susan 3253245 of Jan Koos 3214474. 's Avonds is er ook voor huidige KoKo-leden een feest in het Löss-theater.

MST PROJECTMANAGEMENT

Relevante werkervaring naast je studie wordt steeds belangrijker! MST Projectmanagement, non-profit adviesburo, biedt je de kans om op projectbasis, tegen goede betaling, een onderzoek uit te voeren voor het bedrijfsleven. Ook het vervullen van een bestuursfunctie biedt interessante perspectieven (zowel bestuurs- als werkervaring). Interesse? Kom langs, ma. t/m vr. van 13.30-16.30, Abtstr.4, k.0.004, tel. 3883927.

SIB

SIB-Maastricht is een studentenvereniging voor internationale betrekkingen. Wij organiseren ook gezelligheidsactiviteiten. Wekelijks borrel in Café Van Sloun, do.avond vanaf 22.00u. Wij hebben ook werkgroepen, zoals werkgroep USA, Afrika en Internationaal Koken, Mensenrechten & Internationale Samenwerking en Oost-Europa. Kom langs of bel. Di. en do. spreekuur van 12.30-13.30u. De SIBkamer is vlak naast de Rechtenfa-

culteit Oud Gouvernement (tel. 043-3883469). Kom langs en informeer wat er allemaal te doen is. Wil je lid worden, dan kan dat voor f25,- vanaf 1 febr.

Studentenkerk De Deur

Brusselsestr. 89. Tel. 043-3479843 (P. Rinsma). We zijn christenen die Jezus Christus willen volgen. Kom eens langs of bel gewoon! Diensten: Zo. 11.00-12.00u. en 18.00-19.00u, Wo. 19.30-20.30. Bijbelstudie: di. 19.30u. Brusselsestr.136 (boven muziekzaak Engelbert). In maart komt de nederlandse Evangelist Edwin Jonkhout naar Maastricht! Wil je meer weten over het evangelie en de kracht hiervan, kom dan kijken! Nadere info volgt.

Studentenpastoraat

Studentenpastor: Dr. E. de Jong, pr. Tel./Fax: 043-3252045. In ieder geval thuis: ma. vr. 8.00-8.45 a.m. - Elke di. en do. 8.00 morgengebed in de krypte van de O.L. Vrouwekerk. - Elke do. 19.00u H. Mis in kapel Boschstr. 97. - Geïnteresseerden in filosofie kunnen zich nog altijd opgeven voor de gespreks-groepen over de grote filosofen op zondagavonden. Teksten worden voorgelezen. Geen voorkennis of geloof vereist. Alle invalshoeken welkom. Zo. 3 mrt: 'Aristoteles' Metaphysica en Over de ziel. 20.00u O.L. Vrouweplein 8. Een goede voorbereiding op Pasen toegewent!

CWSv.ORAKEL

 * De Orakelkamer is geopend van maandag t/m donderdag van 13.00-14.00 uur. De bestuursvergaderingen zijn in principe openbaar en worden aangekondigd op het Orakel-prikbord in de Kapoenstraat. Je kunt altijd een vergadering bijwonen. * Orakel op INTERNET. Je kunt ons vinden op <http://www.RuLimburg.nl/~orakel>. * Donderdag 29 februari filmfestival in de Spiegelzaal met o.a. Dangerous Liaisons om 20.00 uur.

EFM
EFM Algemeen

De Economische Faculteitsvereniging Maastricht (EFM) is een faculteitsvereniging met als doel het behartigen van de belangen van de studenten Economie, Econometrie, Fiscale Economie en Internationale Bedrijfskunde in de ruimste zin des woords. Bij de receptie TS53 staat een groene brievenbus met de opdruk "EFM". Deze kan gebruikt worden voor het deponeren van inschrijfformulieren e.d. bestemd voor EFM (Alfa, Imperator, MMA, COMAX, SIGMA, AEquilibrium, Vectum, Studieprojecten EFM, Eloquent en Hoofdbestuur).

EFM-Displays

Voor informatie over EFM-activiteiten zie de EFM-display op de Abtstraat 4. Deze display staat boordevol informatie over: lezingen, bedrijfsbezoeken, workshops en andere activiteiten van EFM en al haar aangesloten verenigingen. Verder liggen er inschrijfformulieren voor allerhande business courses en brochures over loopbaanperspectieven bij diverse bedrij-

Rijksuniversiteit Limburg | Maastricht

VERKIEZINGEN 1996

In de komende maanden staat de RL weer in het teken van de verkiezingen. Het gaat hierbij om de verkiezing van:

- * studentleden van de Universiteitsraad (6 zetels);
- * studentleden van de Faculteitsraad van de FdG (3 zetels);
- * studentleden van de Faculteitsraad van de FdGW (4 zetels);
- * studentleden van de Faculteitsraad van de FdR (4 zetels);
- * studentleden van de Faculteitsraad van de FdEW (4 zetels);
- * studentleden van de Faculteitsraad van de FdAW (2 zetels);
- * studentleden van de Faculteitsraad van de FdCW (3 zetels).

De voorbereidingen voor de dit jaar te houden verkiezingen zijn gestart.

Hoofdpunten in de verkiezingsprocedure zijn:

- 8 maart 1996:** peildatum kiezersregisters en vaststellen kiezersregisters;
- 12 t/m 15 maart 1996:** kiezersregisters ter inzage legging en mogelijkheid tot indienen wijzigingen;
- 20 maart 1996:** besluiten inzake eventuele wijzigingen kiezersregisters;
- 1, 2 en 3 april 1996:** kandidaatstelling;
- 13 t/m 29 mei 1996:** schriftelijk stemmen;
- 3 t/m 7 juni 1996:** uitslagbepaling;
- 7 juni 1996:** bekendmaking uitslag.

Deelname aan deze verkiezingen is mogelijk voor degenen die zijn ingeschreven voor een opleiding bij de Rijksuniversiteit Limburg.

Peildatum.

 De peildatum voor de verkiezingen bij de RL in 1996 is vastgesteld op **8 maart 1996**.

 Voor de verkiezingen gaat het Centraal Stembureau uit van de gegevens die zijn opgenomen in de kiezersregisters. Deze registers liggen van **11 t/m 15 maart 1996 ter inzage op de volgende plaatsen:**

- * Jezuiten klooster: Tongersestraat 53, receptie (kiezersregisters UR en Raad FdEW);

- * Nieuwenhof, kamer W. Thus (kiezersregisters UR en Raad FdR);
- * locatie RL Randwijck, Universiteitssingel 50, receptie (kiezersregisters UR en Raden FdG en FDGW);
- * Kapoenstraat 2, secretariaat FdCW (kiezersregisters UR en Raad FdCW en FdAW)
- * Oud Gouvernement, Bouillonstraat 3 secretariaat Centraal Stembureau, kamer 0026A (alle kiezersregisters).

In de kiezersregisters staan de gegevens (naam, geboortedatum, woonplaats en adres) van de kiesgerechtigden voor de verschillende verkiezingen (NB: gehuwde vrouwen zijn onder hun meisjesnaam opgenomen). Wanneer u constateert dat uw eigen gegevens of die van een ander niet of niet juist opgenomen zijn, dan kunt u t/m 19 maart 1996 te 17.00 uur een verzoek tot wijziging bij het Centraal Stembureau indienen. Op de inzageplaatsen is hiervoor een formulier met instructie te verkrijgen.

Het Centraal Stembureau wijst u er op dat eventuele fouten in het kiezersregister na 19 maart 1996 niet meer kunnen worden hersteld.

Na de kandidaatstelling verschijnt er een speciaal verkiezingsnummer van Observant, waarin de kandidaten de gelegenheid wordt geboden hun programma en zichzelf te presenteren. Voorts zal in Observant in de komende periode de nodige aandacht aan de verkiezingen worden besteed.

Vragen????

Voor vragen over de verkiezingen kan contact opgenomen worden met het secretariaat van het Centraal Stembureau, Liesbeth van Mameren of P. Janssen, resp. kamer 0026a en 2020 Oud Gouvernement, Bouillonstraat 3 tel: 3883166/388-3247.

Namens het Centraal Stembureau, Mr. P.Janssen, wnd. secretaris.
N.B.Zodra het convenant over de Commissie Psychologie door de betrokken organen van de Rijksuniversiteit Limburg is goedgekeurd, zal er parallel aan de verkiezing voor de Raden, een verkiezing plaatsvinden van de leden van de Commissie Psychologie

Nachtzaalvoetbaltoernooi

Di. 5 mrt. organiseert OMH Cerberus ism LV&S het 4e nachtzaalvoetbaltoernooi in sporthal Randwijck. Max. 16 teams van min. 6 en max. 8 personen. Start: 23.00u Kosten: f12,50 sportk.houders, anderen betalen f17,50 (beide incl. ontbijt). Inschrijven t/m 27 febr. bij LV&S.

Sportinfo

Vanaf heden is de nieuwe Sportinfo uit. Hierin staan allerlei sportnieuwtjes zoals toernooien, evenementen, NSK's, cursussen etc. Deze keer wordt LV&S-docent Maurice Schreurs onder de loep genomen en staat MSBC Heep "In the picture". Verkrijgbaar aan de balie van LV&S en in sporthal Randwijck.

SPORTKAARTEN HALVE PRIJS !!!

Vanaf 1 febr. zijn alle sportkaarten/zwemabbonnementen bij buro LV&S verkrijgbaar voor de helft van de prijs (geldig t/m juni '96). Prijzen: RL-studenten deelnemerskaart f46,25. RL-studenten zwemabbonnement f32,50. HBO-studenten 1 activiteit f51,25 (incl. zwemmen). HBO-studenten alle activiteiten f87,50. RL-medewerkers 1 activiteit f56,25 (incl. zwemmen). RL-medewerkers passe partout f72,50 en RL-medewerkers zwemabbonnement f40,-. Aanvragen bij LV&S.

Vacatures gebruikersraad LV&S

In de geleding studenten zijn miv heden 3 vacatures. In de geleding medewerkers is er 1 vacature. De leden worden benoemd voor 2 jaar. De raad bestaat uit 10 leden en komt ca. 4x per jaar bijeen. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met de voorzitter van deze raad, Ben van Agen tel 3881225/1105.

Volleybalcompetitie

Vanaf eind febr./begin mrt. start de nieuwe volleybalcompetitie in sporthal Randwijck. Er zijn 2 categorieën: recreatief (start 28 febr.) of prestatief (start 6 mrt.) Max. 15 teams per categorie. Tijd: 21.30-23.30 u. Sportkaart verplicht.

Mededeling LUSS

Uitslag NSK Cross; 2e prijs lange cross Marco Ramaekers, 3e prijs korte cross Manon Mensink. Beiden zijn lid van UROS. Van harte gefeliciteerd!

Cultuurwetenschappen

Voor kopij: I. van de Leur, Fac.Bur. Kapoenstraat 2, tel. 33883473.

Reguliere openingstijden onderwijsbalie

maandag: 15.15-15.45 uur;
dinsdag: 10.45-11.15 uur;
donderdag: 13.00-13.30 uur.

N.B.: Voor het afhalen van onderwijsmateriaal van blokperiode 5 is de onderwijsbalie verruimd opgesteld als volgt:

maandag 04 maart van 15.00-16.00 uur;
dinsdag 05 maart van 10.30-11.30 uur;
donderdag 07 maart van 13.00-14.00 uur;
vrijdag 08 maart van 12.15-12.45 uur.

N.B.: In verband met de paasvakantie is de onderwijsbalie gesloten van 08 t/m 12 april.

Roostervoorkeur blokperiode 6

Een gemotiveerd verzoek tot roostervoorkeur in blokperiode 6 kan worden ingediend tot **uiterlijk maandag 15 april 1996**. Zie voor nadere informatie; de Wegwijzer, pagina 8 en 9.

Inschrijven voor herkansen/herhalen onderwijs/toetsen jaar 1 of 2, blokperiode 6

Inschrijfformulieren zijn verkrijgbaar bij de onderwijsbalie. Inschrijven voor blokperiode 6 kan tot **uiterlijk maandag 15 april 1996**. Zie voor nadere informatie; de Wegwijzer, pagina 6 en 7.

Internationalisering

Met ingang van 12 februari 1996 is het Bureau Internationalisering verhuisd naar kamer **1027**.

De University of Cambridge organiseert elk jaar diverse Summer Schools, o.a. Medieval Studies en Shakespeare. Voor meer informatie hierover kun je terecht bij het Bureau Internationalisering.

Mededelingen van de Examencommissie

* Resultatenoverzichten

In tegenstelling tot de informatie die jullie in de Wegwijzer kunnen lezen,

zullen er drie maal per jaar resultatenoverzichten worden gestuurd; na vaststelling van de definitieve uitslag van blokperiode 2 en 4, en aan het einde van het academisch jaar.

Wil je tussentijds kunnen beschikken over een actueel resultatenoverzicht dat kun je dat opvragen bij de secretaris van de Examencommissie tijdens het wekelijks spreekuur.

N.B.: Overzichten van alle behaalde resultaten in de periode 01-09-1995 t/m 18-01-1996 zijn vrijdag 19 januari aan alle studenten verstuurd. Mocht je onverhoopt geen overzicht hebben ontvangen wil je dit dan melden bij Daniëlle ter Linden tel. 388 3484.

* Spreekuur Examencommissie

De secretaris van de examencommissie is mevrouw Resi Peters. Het wekelijks spreekuur is op woensdagen van 09.00 - 10.00 uur **kamer 0029!** Zij is telefonisch bereikbaar via telefoonnummer 388 3487.

Studie-adviseur

De studie-adviseur van CWS is Thijs Hoex. Het wekelijks spreekuur is op woensdagen van 09.30 - 10.30 uur, kamer 0038. Afspraken voor gesprekken buiten het spreekuur kun je maken via de telefoonnummers 388 3616/3486.

Economische wetenschappen

en bedrijfskunde

Voor kopij: B. Stèveaux, Fac.Bur., Tongersestraat 53, tel. 3883705, voor vrijdag 12.00 uur.

Spreekuur studie-adviseur FdEWB

Op 4 maart, 5 maart, 7 maart en 26 maart 1996 is er geen spreekuur van de studie-adviseur FdEWB. Gelieve hiermee rekening te houden.

Stages/scripties bij de sectie Organisatie, Berichtgeving, Financiering en Marketing en Marktonderzoek

Eind van dit academisch jaar, per 31 augustus 1996, loopt de studie-financiering af voor twee cohorten. Vanwege de verwachte drukte en beperkte beschikbaarheid van medewerkers verzoeken wij afstudeerders om hun eindversie van de scriptie voor 15 juni 1996 bij de begeleider in te leveren. Wanneer U de eindversie na 15 juni inlevert kunnen wij niet garanderen dat de gehele afwerking (zoals beoordeling concept-eindversie, bijstellen door student beoordeling, tweede beoordeling, bepaling eindcijfer, administratieve afwerking) tijdig plaatsvindt zodat u per 31 augustus kunt afstuderen. Voor meer informatie kunt u terecht bij de stagecoördinatoren van de betreffende secties en de studie-adviseur.

IM-secretariaat gesloten

De secretaris van de projectgroep IM, mw. Mieke van Zutphen, is afwezig van 21 februari t/m 4 maart. Mochten IM-ers toch dringende zaken willen bespreken, dan kunnen zij contact opnemen met de voorzitter van de projectgroep, prof. dr. Arthur Herst, te bereiken via het secretariaat van de sectie Financiering, telefoon 3883838, kamer 1.041. Na 4 maart kunnen de IM-ers iedere dag weer bij Mieke van Zutphen terecht, en met name tijdens het spreekuur van 12.15 tot 13.15 uur.

Openbaar spreekuur visitatiecommissie Economie/Econometrie

In het kader van haar bezoek aan deze faculteit op 7 en 8 maart a.s. houdt de visitatiecommissie economie een openbaar spreekuur. Dit zal plaatsvinden op vrijdag 8 maart van 10.15 uur tot 11.00 uur. Docenten en studenten Economie/Econometrie kunnen van deze gelegenheid gebruik maken om de leden van de commissie nader te informeren over hun ervaringen m.b.t. het onderwijs aan deze faculteit. Geïnteresseerden dienen zich uiterlijk 1 week voor het bezoek aan te melden bij de secretaris van de visitatiecommissie, dr. D.C. Zijdeveld. Aanmelden kan telefonisch op het nummer: 030-2363842; per e-mail: zijdeveld@vsnun.nl; of schriftelijk: VSNU, t.a.v. dr. D.C. Zijdeveld, Postbus 19270, 3501 DG Utrecht.

Reductiebureau Economie

Het Reductiebureau Economie is geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 10.30-12.30 uur. Wij zoeken nog nieuwe bestuursleden. Heb je interesse? Kom dan gerust even langs of neem contact op met: Jillis: 043-3671078
Karljin: 043-3478614
Anita: 043-3219004
Caren: 043-3644396
Zet een stap in de goede richting en wordt lid van het Reductiebureau Economie.

Geneeskunde

Voor kopij: R. le Doux, Fac.Bur. niveau 3, kamernr. 3226, UNS50, tel. 3881448, voor woensdag 12.00 uur.

Mededelingen Bureau Onderwijs

Data diploma-uitreikingen, 1996
woensdag **28 februari**. Let op: datum is gewijzigd!! Doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur.
woensdag **24 april**: doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur
woensdag **19 juni**: doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur
Plaats: St. Janskerk, Maastricht

VAARDIGHEIDSTOETS JAAR 6 van 25 april en 26 april 1996

Zesdejaars studenten die deel willen nemen aan de vaardigheidstoets van 25 en 26 april 1996 kunnen zich tot uiterlijk **04 maart 1996** telefonisch aanmelden bij Margriet Brorens of Chantal Schraven (tel. 3881514/1813). Na deze datum worden geen aanmeldingen meer aangenomen.

VOORTGANGSTOETS FdG

De eerstvolgende Voortgangstoets voor studenten van de FdG wordt afgenomen op WOENSDAG 6 MAART 1996 vanaf exact 9.00 tot 13.00 u. in Tennishal/Sportel DOUSBERG, Dousbergweg 4. **Studenten zijn alleen gerechtigd om een toets te maken als zij een geldige collegekaart (= collegekaart + bewijs van inschrijving van het lopend acad. jaar) kunnen overleggen.** Studenten die hun geldige collegekaart tijdens de toets niet bij zich hebben ZIJN VERPLICHT deze de volgende (werk)dag tussen 11.00 en 12.30 u. te laten zien bij het secretariaat EPG/VBC. De zalen zijn open vanaf 8.30 u. Iedereen dient om 8.50 u. in de zalen aanwezig te zijn, de deuren gaan om 8.55 u. dicht.

hans plays
Van Zappa's
Mothers
den burg

14 maart Momus Maastricht

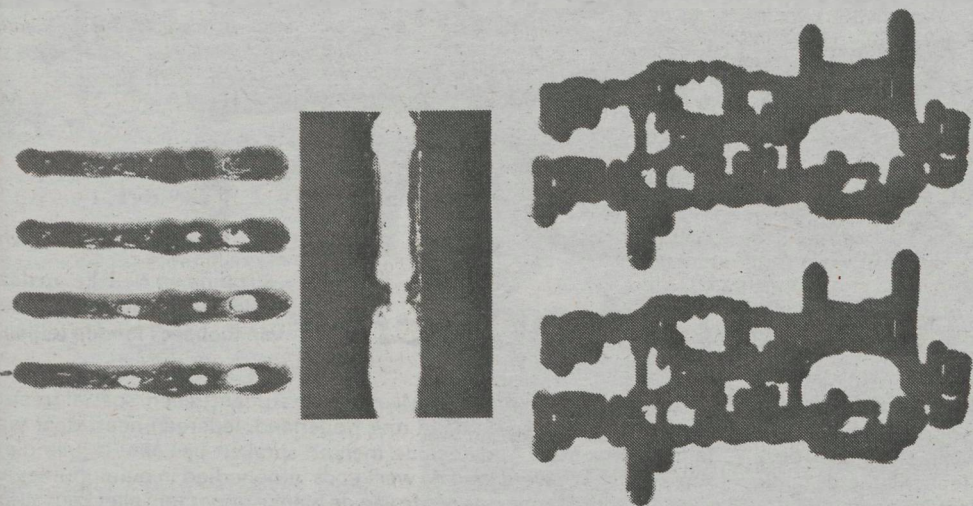
Small Places **Marlboro**
Big Music **FLASHBACKS**

MEER WETEN? Kijk uit naar het Marlboro Flashbacks Team of ga voor de voorverkoop naar Momus of Music Plus in Maastricht.

Twee tegenpolen in Maastrichtse galerieën

De Broodpiano en een mystieke Smorfia

Sommige kunstenaars lijken zich nauwelijks bewust van de manier waarop ze een schilderij maken. Herman Brood is daar een mooi voorbeeld van. Wat hij produceert is een weergave van wat hem op dat moment in zijn atelier bezig houdt. Meestal is dat de muziek die op staat, vaak ook het middelste dat hij zich zelf zojuist heeft toegediend. Geen verheven onderwerpen, maar wel aansprekend. Dat hij kleurenblind is heeft hem er nooit van weerhouden fel-expressief te tekenen en te schilderen. En als dat nog niet duidelijk genoeg is, aarzelt hij niet om kreten, zinnen of soms hele teksten aan zijn cartoonesque schilderijen toe te voegen.

Grafiek van Josien Brenneker

Zijn produktie is inmiddels gigantisch. Een Brood aan de muur is al lang niet meer exclusief. De voormalig toetsenist van Cuby and the Blizzards en bandleider-forever van de Wild Romance schildert meer doeken dan hij bordelen kan bezoeken. Iets wat ook een hobby van hem schijnt te zijn. In Galerie K.H. Bärwaldt aan de Tongersestraat zijn momenteel veel Herman Broods te zien. En niet alleen werk dat aan de muur kan hangen. Spectaculair, maar minder mooi dan zijn schilderijen, is een door hem beschilderde concertvleugel. Vierhonderd gulden neerleggen voor een tekening van Brood is beslist niet zonde. Zijn beschildering van het instrument is dat wel. Een stuk minder extravert is het grafische werk van de Eindhovense kunstenaar Josien Brenneker. Zij presenteert vanaf zondag in Galerie Wolfs een collectie zeer ingetogen zeefdrukken. De serie van 16

prenten heet 'Smorfia', en is gebaseerd op de gelijknamige kleine plaatjesboeken die tegen het einde van de 18e eeuw zeer in zwang waren. Daarin werden getallen verbonden met afbeeldingen uit dromen, namen van mensen, bloemen, dieren en objecten uit kunst en wetenschap op basis van een complex mathematisch systeem. Toch is dat aan deze serie zeefdrukken niet onmiddellijk af te zien; daarvoor zijn de afbeeldingen weer te abstract. Het gaat om composities van verschillende simpele organische vormen, afgedrukt in een zeer donkere, haast zwarte tint. Brenneker behoort tot die groep kunstenaars die bewust een dialoog aangaat met de techniek en het materiaal. De grafiek die dat oplevert, is daar een verslag van. Het is alsof de kunstenaar het papier, de verf en de vormen steeds meer aan het woord laat. Of, zoals ze het zelf schrijft in een tekstje bij de tentoonstelling: "(...) Aanvankelijk com-

plexe beeldtaal (ben ik) steeds meer gaan vereenvoudigen. In deze versobering probeer ik het materiaal zelf steeds meer te laten zien, zijn gang te laten gaan." Het resultaat blijkt erkenning te vinden, getuige het feit dat ze in '87 de Nederlandse Grafiekprijs won. De betrokkenheid bij de techniek betekent overigens niet dat haar werk geen communicatieve waarde heeft. Het tegendeel is waar: wie naar Smorfia kijkt, voelt wel iets. Dat gevoel laat zich moeilijk omschrijven; daarin zit waarschijnlijk de mystieke kant van deze hedendaagse Smorfia.

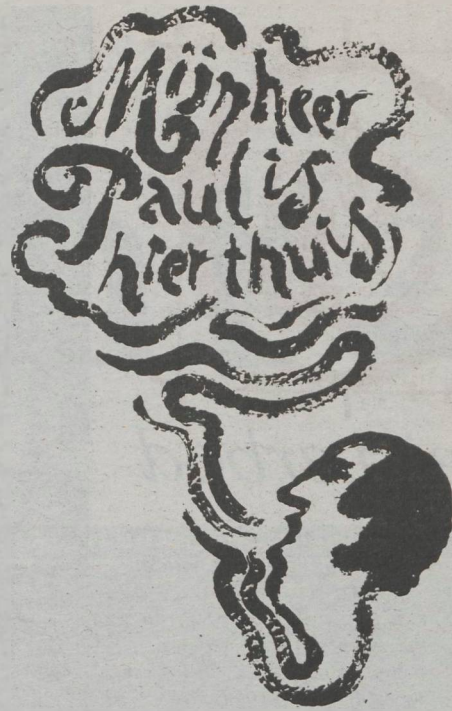
Micha Wertheim

Herman Brood: Galerie K.H. Bärwaldt, Tongersestraat 11
Josien Brenneker: Galerie Wolfs, Hoogbrugstraat 69. wo en vr 14-18 uur do 18-20 uur za 10-17 uur.

Tournee Nederlands Studenten Kamerkoor

Uren repeteren gingen er aan vooraf. Maar op 24 februari kon het tournee van het Nederlands Studenten Kamerkoor beginnen. Na Leiden, Groningen en Rotterdam is Maastricht aan de beurt. Komende zondag zingt het koor onder leiding van Daniel Reuss om half vier in de Mathiaskerk aan de Boschstraat. Behalve 'Elegie pour les villes détruites' van Ton de Leeuw zijn ook 'Insomnio' van Adrian van der Spoel en 'Lineos' van de in Nederland wonende Griek Calliope Tsoupanaki te horen. Toegang: f17,50 en f12,50 met CJP, studentenkaart en pas 65.

(Illustratie Geert Setola)

"Mijnheer Paul van de Blauwe Maandag Compagnie is een heel simpel, rechtlijnig toneelstuk. Er gebeurt eigenlijk niets. Toch ben je twee uur lang geboeid. Ik vond het heel indrukwekkend. Het decor was heel kaal en er waren geen ondersteunende geluidseffecten, maar dat was ook niet nodig. Het gaat om de dialogen binnen het stuk."

Hemelhoog

Marjan van den Akker, ato bij de vakgroep buisartgeneeskunde

"Het verhaal is eenvoudig: mijnheer Paul woont al jaren met zijn zuster in een verlaten zeepfabriek. Het is een groot, glibberig en stoffig gebouw, waarin de oude man rondloopt op zijn slofjes, slechts gekleed in een lendendoek. Een zielig type, zo lijkt het. Op een dag koopt een jonge ondernemer de fabriek. Mijnheer Paul en zijn zuster moeten verhuizen. De zakenman komt, met zijn gevolg, de twee een contract aanbieden voor vervangende woonruimte. Maar mijnheer Paul wil helemaal niet weg. Hij gaat niet openlijk in protest, maar begint verhalen te vertellen; over vroeger, hoe hij hier met zijn zuster al die jaren gewoond heeft, dat zijn zuster naar de opera gaat, enzovoort. Hij vertelt op zo'n indringende manier dat de zakenman, de geldschieter en alle andere aasgieren aan zijn lippen hangen. Af en toe realiseren ze zich: "Ik ben hier helemaal niet om leuke dingen of mooie verhalen te horen", maar ze kunnen zich niet losrukken. Je ziet ze heen en weer geslingerd worden tussen hun zakelijkheid en de fascinatie voor de oude man. De zakenman raakt in paniek, hij wordt kwaad omdat hij geen aanwijsbare reden kan geven waarom hij er nog niet toe heeft kunnen komen mijnheer Paul uit de fabriek te zetten."

"Het mooie is dat wat er op het toneel gebeurt ook in de zaal gebeurt: je ziet en je ruikt de dingen waarover mijnheer Paul vertelt. Je hoort dingen die er niet zijn. Je gaat op het puntje van je stoel zitten, net als zijn tegenspelers, die langzaam hun zekerheid en standvastigheid verliezen en het plan waarvoor ze gekomen zijn."

"Aan het begin van het toneelstuk komt mijnheer Paul over als een meelijwekkende oude man. De zakenmensen lijken objectief sterker, omdat ze rijk zijn, gestudeerd hebben en in het volste recht staan om de beide oudjes uit hun illegale woning te gooien. Maar in de loop van de voorstelling draaien de rollen volledig om. Mijnheer Paul steekt geen tirades af. Het is subtieler. Door zijn manier van lopen en praten sneeuwt hij de anderen helemaal onder. Uiteindelijk denk je als toeschouwer ook: "Dit is de fabriek van mijnheer Paul en hij mag helemaal niet weggestuurd worden."

"Dat is natuurlijk ook te danken aan het fantastische spel van Jan Declair. Eigenlijk draagt hij gewoon de voorstelling. Hij zit tweehonderd procent in zijn rol. Je hebt geen moment dat je denkt: "Dat is Jan Declair." De andere acteurs waren ook goed, maar hij is echt subliem, een geboren verhalenverteller. Hij heeft het vermogen om door zijn stemgebruik, zijn gebaren en mimiek iets tot leven te brengen. Al zou je hem op een zwart vlak zetten, dan nog komt hij geloofwaardig over. Ik vind het knap als acteurs zich zo geven. Declair speelt wel al heel lang van die underdog-rollen en daar moet je van houden. Je hebt ook van die maatschappelijk geëngageerde stukken waar het er zo dik bovenop ligt dat het resultaat een enorme draak is. Dan werkt de boodschap zichzelf tegen. Maar hij speelt het zo prachtig dat alles in balans blijft. Het is ook aandoenlijk hoe hij daar als zestigjarige man, met toch een flink postuur, halfnaakt op en neer loopt te huppelen in zijn lendendoekje."

Judith Kuijk

(In deze wekelijkse rubriek vertellen medewerkers en studenten van de RL over hun mooiste, meest bijzondere culturele belevenis)

Reisverbod

"Hallóho! Hindoes zijn het," riep Nanda terwijl ze voor een groot gouden beeld van een esoterische man in kleermakerszit stond. Ze wees met haar voet: "Kijk maar: dit is de Grote God Hindoe!"

"Boeddha," zuchtte ik, "dit is Heer Boeddha. Deze mensen zijn boeddhisten. Nogal een verschil."

"So what," kreet Nanda, "zolang de zon hier maar schijnt en ik straks een gewoon gebakballetje kan oppeuzelen zonder al die verschrikkelijk scherpe kruiden."

Of:

"Wat is dit nou weer?" vroeg Jan. Hij keek me wat bozig aan, de vellen bingen van zijn bijna paarsverbrande neus.

"Dit is de Prambanan. Een Hindoe-tempelcomplex."

"En die andere, waar we daarstraks waren?"

"Borobudur."

"O." Jan slenterde langzaam in de richting van de tempels, stond stil, keek mij aan: "Nou, dit is dus goed kut. Het is precies hetzelfde. Dezelfde stenen. Ik ga hier effe legge bakken. Als de bus gaat roep je me maar."

Ik word helemaal gek van de randdebielen die de mooiste plekjes op dees' aardkloot met hun dommigheid onvetelig maken. Ik wil minister Van Mierlo, waarvan ik verwacht dat hij deze mening (toch een pragmatische D66-intellectueel!) onderschrijft, een brief schrijven:

"Waarde Hans,

Het erfgoed van onze aarde moet worden beschermd tegen de kuddes gekken die maar rondrossen tussen fijngevoelige en teerbenaarde mede-wereldburgers.

We hebben nu al ons best gedaan om het regenwoud te beschermen. We doen ons best voor de Orang Utans. We zijn tegen kinderarbeid. Tegen schendingen van de mensenrechten.

Laten we nu ook de kans grijpen om gidsland te worden in cultuurbescherming!

Wat dacht je van een systeem van uitreisvisa?

Voor de Europese Unie, ik zeg alleen maar 'Schengen', is dat niet meer mogelijk. Maar voor de fragiele culturen in de rest van de wereld zie ik hier kansen! Met een uitgekiend toetsingskader moet het mogelijk zijn mensen ervan te weerhouden naar voor hen ongeschikte bestemmingen te reizen. Ik heb de wereld al voor je onderverdeeld. De examens die voor toekenning van het betreffende visum vereist zijn worden steeds moeilijker. Visum Klasse I: Europese Unie. II: de rest van Europa behalve het voormalig Oostblok. Klasse III voegt daar Noord-Amerika en Australië/Nieuw Zeeland aan toe. Met Klasse IV mag je ook naar het Oostblok. Klasse V geeft bovendien toegang tot Midden- en Zuid-Amerika. VI: Afrika. VII: Azië. XIII tenslotte: de gebieden in de Pacific.

Nu kan ik mij best voorstellen dat mensen naar een tropisch Bounty-strand wensen. Sluit verdragen af met die landen waar zich die stranden bevinden dat Nederlandse staatsburgers zonder het correcte visum na aankomst onmiddellijk op dat strand geïnterneerd worden. We kunnen dat de 'Club Med'-formule noemen.

Spoedig verwacht ik je positieve reactie,"

Eva

Suzanne en Nelleke op dezelfde plek waar 450 jaar geleden Jan van Riebeeck landde (eigen foto)

Is julle nou die twee kaaskoppe?

Apartheid, Sex en Geloof, dat zijn de drie taboes. Bij blanke Zuidafrikanen in ieder geval. "Ek is nie racistisch nie" zijn de openingswoorden van bijna elk gesprek, homoseksualiteit, abortus en sex voor het huwelijk zijn uit den boze en alle studenten gaan nog iedere zondag naar de kerk (een stille liefde nodig je in Zuid-Afrika uit om mee naar de kerk te gaan, in plaats van naar de film). Maar langzaam maar zeker zien de witte 'Afrikaanders' ook deze zekerheden uit hun leven verdwijnen. Zuid-Afrika verkeert op dit moment in hetzelfde stadium als Nederland in de jaren zestig: de eerste samenwonende stelletjes, de eerste stiekeme jointjes en de eerste hippies. Ja zelfs het eerste pornoblad, Loslijf. De verschijning van dit pikante tijdschrift was zo'n schok voor een heleboel religieuze blanken, dat de grootste boekwinkelketen van het land, een soort Bruna, het noodzakelijk achtte in een paginagrote advertentie aan te kondigen dat hun zaak gelukkig pornovrij was.

BERICHT UIT MAASTRICHT

Na een verblijf van ruim een half jaar in Zuid-Afrika, weten Suzanne Bouman (24), zesdejaars International Management en Nelleke Havinga (25), zesdejaars Nederlands recht, waar ze het over hebben. Ze hebben het allemaal gezien: de villa's en de sloppenwijken; de gastvrijheid en het geweld; de rijkdom en de armoede; de moed en de wanhoop. Alle tegenstellingen, kortom die ondanks de afschaffing van de Apartheid nog steeds bestaan. De Maastrichtse studentes zijn net drie weken terug en raken niet uitgepraat over hun overzeese verblijf. Over de grappige misverstanden bijvoorbeeld: "Ek kan klaarkom sonder meissie", vertrouwde een Zuidafrikaanse vrijgezel de dames een keer toe. Die waren erg verbaasd over zoveel seksuele vrijpostigheid, totdat bleek dat de jongen het helemaal niet dáárover had, maar over het feit dat hij best gelukkig was zonder vriendin. Op haar beurt bezorgde Suzanne haar medestudenten de lachstuipe toen zij beweerde dat ze het niet zo had op honden (bij de blanken daar zeer geliefde huisdieren, die vaak alleen blaffen als er een zwarte in de buurt komt) omdat een hond ooit in haar kont (Afrikaans voor 'kut') gebeten had.

Van half juli vorig jaar tot eind januari 1996 studeerden de twee vriendinnen aan de Universiteit van Stellenbosch aan de Westkaap, vroeger de leverancier van kopstukken van de blanke minderheidsregering. En nu nog telt de onderwijsinstelling maar 2,8 procent zwarten. Het onderwijs wordt nog steeds in het Afrikaans gegeven en de collegezalen dragen nog altijd de namen van de blanke 'apartheidshelden'. Eigenlijk had de liberalere University of Cape Town daarom de voorkeur, maar een Afrikaanstalige diplomate in Nederland raadde de twee toch Stellenbosch aan: veilig, klein, hoog aangeschreven, midden in de wijnstreek en bovendien vlakbij de 'mooiste stad van de wereld', Kaapstad. Een stad die voor het grootste deel uit krottenwijken bestaat, zo merkten de studentes, toen ze vanaf het vliegveld naar de universiteit werden gereden. "Kilometers lang krotten, ongelooflijk dat mensen op zo'n vuilnisbelt leven. Niet een klein groepje, maar vijftien miljoen mensen! Er schoot echt een brok in mijn keel", blikt Havinga terug. Niet dat ze zich niet goed hadden voorbereid op wat ze in het land zouden aantreffen. Maandenlang zijn ze bezig geweest met de voorbereidingen. De RL had nog geen contacten in Zuid-Afrika (tijdens hun verblijf in Stellenbosch bracht en alle Nederlandse collegevoorzitters, inclusief RL-voorzitter Dittrich er net een kennismakingsbezoek), dus ze moesten alles zelf doen. Uiteindelijk konden de twee, met een schamele subsidie van vijftienhonderd gulden op zak, afreizen naar donker Afrika, uitgezwaaid door de meiden van hun dispuut, die zich bezorgd afvroegen of ze de aspirientjes niet vergeten waren. In Stellenbosch was de keuze tussen een 'koshuis' of een 'woonstelletje' snel gemaakt. In de strenge koshuizen leven mannen en vrouwen apart en heerst er een ijzeren regime. Voor de vrouwen dan, die moeten om twaalf uur 's avonds thuis zijn en mogen geen mannenbezoek ontvangen op hun kamer. Herenbezoek ontvang je in de woonkamer, waar de matrone na een poosje komt vertellen dat het bezoek voorbij is. De woonstelletje bleek een met tralies beveiligde, maar gezellige studentenflat, waar Nora, de kleurlingbediende en lieveling van alle studenten, elke dag kwam schoonmaken en als ze goede zin had ook de afwas deed.

Op de universiteit kregen de Maastrichtse studentes een 'special treatment'. "Er is toch een speciale band met Nederland. Iedereen heeft daar wel een familielid wonen. Wildvreemde mensen spraken ons aan: is julle die twee kaaskoppe? We werden in de weekends uitgenodigd in buitenhuisjes aan de zee." De echte sunny side of life van de blanke upper ten: alles kan, alles mag, geld genoeg. Maar tijdens hun stage bij de politie maakten Bouman en Havinga ook kennis met het andere Zuid-Afrika: "Er zijn witte gezinnen uitgemeerd om tweehonderd rand, dat is ongeveer honderd gulden. In Zuid-Afrika wordt elke vier seconden een vrouw verkracht. Vanaf half zeven kun je niet meer over straat. Mannen brengen je naar je voordeur en blijven dan nog wachten om te kijken of niemand je in je huis op zit te wachten. In het begin vonden we dat belachelijk en waren we eigenwijs, maar we zijn flink toegesproken. Wij zijn vanaf toen heel erg op onze hoede geweest. In het begin denk je nog dat zo iets jou niet zal gebeuren, maar als je dan een paar keer achter elkaar in de krant leest dat er een "matie meisje in woonstelletje verkracht" is, dan ben je daar niet zo zeker meer van. In een Casspir-pantservoertuig bezochten ze, onder begeleiding van politie-agenten toegerust met AKA 47-geweren, Khayelitsha, een van de grootste townships. Want een blanke die zich alleen in een township begeeft, overleeft het meestal niet. "Het voelde alsof we aapjes gingen kijken in de diertuin. De mensen denken meteen dat er een huiszoeking komt als er zo'n voertuig langs komt rijden. In plaats daarvan kwamen er twee van die gelipstickte vrouwtjes uitrollen. Het is moeilijk voor te stellen dat je toch gevaar loopt, want die mensen zijn zo gastvrij. Ongelooflijk hoe ze daar leven: in een schoenendoos van drie bij drie met zijn tien!"

Het bezoek aan het lijkenhuis van de politie zorgt nog steeds voor koude rillingen. Alle 'onnatuurlijke doden' (bijna alleen maar zwarten) worden daar onderzocht. "In de snijzaal lag nog een hoopje kleren en een grote plas bloed. Twee zwarte voeten, met zo'n labeltje eraan, staken uit een koelcel waarvan de deur toevallig openstond. De lucht die daar hing, die lange klinische gangen, die witte laarsjes van die assistenten en die aluminium brancards. Ik bleef maar vragen stellen aan die patholoog-anatoom, om maar vooral niets te hoeven zien", griezelt Nelleke. "Opeens kwam er een karretje waarop een helemaal verkrachte dode man lag. Hij was doodgestoken en lag half open. Ik vergeet het ratelende geluid dat dat karretje maakte nooit meer."

Nu ook begrepen ze de bedoeling van het vreemde ritueel 's ochtends op het politiebureau: klokslag half acht kwam het voltallige politiepersoneel bij elkaar om gezamenlijk psalmen te zingen en iedere keer kreeg iemand de beurt om zijn zonden op te biechten. "De eerste dag durfde ik Suzanne nauwelijks aan te kijken, omdat ik de slappe lach had. Maar politie-agenten zijn een superlaag betaald, stressvol beroep. Op deze manier kunnen ze hun gedachten even verzetten, voordat ze zich weer storten op hun kluit van moorden, doodslagen en verkrachtingen."

"Wat wij op een dag meegemaakt hebben is met geen pen te beschrijven" vindt Suzanne. Nu we terug zijn in Nederland, is het ook heel moeilijk uit te leggen. Als iemand vraagt: "Hoe was het?", wat moet je dan zeggen. Je weet niet waar je moet beginnen, bij de universiteit, de politie, de cultuur, de politiek? Elk verhaal of probleem in Zuid-Afrika heeft wel drie of vier verschillende kanten. Blanken zeggen bijvoorbeeld: zwarten zijn lui. Maar als je geen werk hebt of wordt uitgeknepen voor een hongerloontje, wat moet je dan? De Afrikaners beweren ook dat zwarten dom zijn; nogal logisch als je geen opleiding hebt gehad. Eerst stonden we door dit soort opmerkingen op onze achterste benen, maar we hebben toch ook begrip gekregen voor de blanken. Goede witte studentes komen nu niet meer aan de bak omdat zwarten te veel sollicitaties bevooroordeeld worden. We zijn, denk ik, veel genuanceerder geworden. De oordelen minder snel. Dat Hollandse paternalisme leer je op den duur af. Het land is verscheurd door tegenstellingen, dat maakt het zo fascinerend. Het is ook absurd dat al die verschillende mensen krampachtig tot elkaar moeten worden gebracht. Er zijn nu dertien officiële talen, waarvan er één zwarte. Het is net zo iets als proberen Europa onder één regering te krijgen. Een Spanjaard en een Zweed krijg je ook niet samen."

Voorlopig worden de Zuidafrikanen slechts verbroederd door twee dingen: sport (Zuid-Afrika werd achtereenvolgens wereldkampioen cricket en rugby) en het voetbalelftal won de African Cup of Nations) en 'braaien', de Zuid-Afrikaanse barbecue-traditie die door zwart en blank in ere wordt gehouden.

Judith Kuis

De
aa
t
ne
Ai
va
E
De
O
J
N
Het
fac
vor
rec
vrij
pij
bet
van
doc
Niet
niet
deel
leerc
sche
rapp
Maa:
comr
prob
pisch
gewi
die k
"de l
gen,
plaat
is: he
docei
denti
een f
koers
Deze
van h
iceps
sept
twijf
dager
de Mi